

APOSTOLUL

REVISTA CADRELOR DIDACTICE

Editată de Sindicatul din Învățământ și Cercetare Neamț

SERIE NOUĂ, ANUL XXVII, NR. 289

<http://apostolul.slineamt.ro>

decembrie
2025

Concursul „Emanuel Elenescu” 2025 – o ediție dedicată excelenței muzicale

Ozana Kalmuski și Daniela Vlad

În acest an, concursul național cu participare internațională „Emanuel Elenescu” organizat de Liceul de Arte „Victor Brauner” din Piatra-Neamț, a ajuns la ediția XXXIV și s-a desfășurat în perioada 27-29 noiembrie 2025.

Juriul concursului a fost format din: **Ozana Kalmuski-Zarea** – muzicolog dr. la Filarmonica „Mihail Jora” din Bacău, în calitate de președinte; **Ionuț-Liviu Ciocoiu** – Inspector Școlar General la Inspectoratul Școlar Județean Neamț – vicepreședinte; **Mihăiță Albu**, cel care a înființat concursul și care a trudit ca profesor și director la Liceul de Arte „Victor Brauner” un număr impresionant de ani – președinte onorific. În afara acestora, încă 21 de personalități importante ale vieții academice și

Gianina BURULIANĂ

(continuare în pag. 8)

Din nou, între Scila și Caribda

Suntem la finalul anului 2025, un an foarte dificil pentru școala românească și pentru slujitorii ei. Dacă la sfârșitul lui 2024 aveam un ton optimist, spunând cu privire la ceea ce s-a întâmplat în acel an că lucrurile stau rezonabil, și ne uitam cu ceva încredere spre 2025, iată că iluziile noastre au fost spulberate și am traversat, după părerea mea, cel mai dificil an din istoria postdecembristă a învățământului românesc.

Vă reamintesc despre adoptarea Legii nr.141/2025, prin care s-a majorat norma didactică de predare, prin care s-au comasat clase și unități școlare, vorbim și despre majorările de efective la clase și introducerea unor noi standarde cu privire la constituirea formațiunilor de studiu, despre majorarea obligației de catedră pentru personalul didactic de conducere, îndru-

mare și control, despre plata cu ora. Toate aceste măsuri au condus la disponibilizări de peste 14.000 de cadre didactice, la diminuarea calității învățământului, la dificultăți majore de constituire a catedrelor pentru majoritatea colegilor profesori și scăderea veniturilor salariale.

Așa cum arătam și în interviul din luna octombrie, din păcate, măsurile împotriva noastră nu se opresc aici și mă refer la diminuarea veniturilor salariale provenite din calculul incorect al sporului de suprasolicitare neuropsihică, mă refer la noul proiect al Planului de școlarizare pentru anul școlar 2026-2027 care, pe lângă măsura controversată a desființării școlilor profesionale, vine

**Președinte SLLICS Neamț,
prof. Ionel HOCIUNG**

(continuare în pag. 2)

„Piatra-Neamț Creativ” – spectacolul picturii

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț a găzduit, până la sfârșitul lunii noiembrie, ampla expoziție internațională a **Concursului de Arte Plastice pentru copii și tineri „Piatra-Neamț Creativ”**, ajunsă la ediția a IX-a. Ca de obicei, prin importanță, proporții și coerență, este un eveniment deosebit, dat fiind că prilejuiește cunoașterea cuprinzătoare a activității unor școli de prestigiu de pe mapamond, într-o tumultuoasă revărsare de culoare și spirit.

„Desenează orașul tău / Draw your city” sau „Flori / Flowers” sunt temele, ca la fiecare ediție, la alegere, iar parti-

Cristina Petrariu și Mariana Ciobanu

cipianții, aflați în diverse stadii de evoluție artistică, provin de la 58 de școli din 19 țări: România, Republica Moldova,

Ucraina, Belarus, Federația Rusă, Polonia, Letonia, Bulgaria, Serbia, Croația, Cehia, Spania, Franța, Italia, Turcia, India, Thailanda, Vietnam și Hong Kong.

Cele câteva zeci de lucrări constituie principalele repere pe care se edifică o lume plină de lumină și culoare, bogată în semnificații, cum numai tinerii o pot înfățișa.

Școlile câștigătoare ale Marelui Premiu, în 2025, sunt:

• YOUNG ENVOYS INTERNATIONAL, TELANGANA, INDIA

Violeta MOȘU

(continuare în pag. 9)

Site-ul nostru este o poartă deschisă spre lume

Profesor
Liliana CIUBATÎ

Pag. 4-5

Nu cred că IA ar putea concura cu Dostoievski sau Kafka

Scriitor, doctor în filosofie
Vianu MUREȘAN

Pag. 6-7

Sărbători fericite, pentru toți cititorii și colaboratorii noștri!

La mulți ani!

Revista APOSTOLUL

Din nou, între Scila și Caribda

(urmare din pag. 1)

Si cu o reducere de 20 sau 22 de clase de la IX-a la nivelul județului Neamț, însemnând o reducere de 60-70 norme didactice și la constatarea că, în pofida măsurilor luate, deficitul bugetar continuă să crească.

Trebuie să spun că declarațiile ministrului David și ale primului ministru că învățământul preuniversitar nu va mai fi afectat în perioada următoare nu pot fi luate în serios, pentru că aceste două personaje nu mai beneficiază de nici un fel de credibilitate.

Ne aducem aminte de asigurările primite în primăvară cu privire la măsurile de austeritate, care s-au petrecut taman invers decât declarațiile acestor demnitari.

Nu pot înțelege lipsa de deschidere către dialogul social, atitudinea sfidătoare și arogantă la adresa comunității pe care o reprezintă, dar sunt convins că va veni și vremea „decontului”.

Lucrurile sunt clare: se minimizează efectele Legii Bolojan prin care s-a destabilizat un firav sistem de învățământ, transformându-l într-o improvizare ale cărei victime sunt elevii și profesorii.

De asemenea, se discreditează și vocea celor care avertizează asupra fenomenului, bagatelizând amploarea protestelor și reducând nemulțumirile angajaților din învățământ la simple „stări de supărare, alimentate de zona sindicală”.

Constatăm că domnul ministru își pune în evidență tot mai pregnant și competențele de psiholog, folosind manipularea și afirmațiile mincinoase precum „cauza analfabetismului funcțional din rândul elevilor este lipsa de pregătire a cadrelor didactice”, pentru a crea tensiuni și a induce ideea că problemele sunt doar în mintea liderilor sindicali,

poate, poate reușește să fragmenteze solidaritatea corpului didactic.

Mai mult decât atât, ministrul David și-ar dori sindicate reduse la tăcere, pentru faptul că nu aplaudă măsurile și „reforme” lui și pentru că nu intră în paradigma pe care o propune dumnealui.

Din păcate, fața învățământului de astăzi reprezintă fidel nepăsarea tuturor guvernărilor de după 1989, însă guvernul actual împlinește opera de apocalipsă a sistemului de învățământ. Astfel, avem toate motivele să credem că lucrurile vor evolua din lac în puț iar sindicatele vor fi puse mereu în situația de a alege răul cel mai mic pentru dascăli și structurile educaționale.

Acestea fiind spuse, înseamnă că nu ne-am înșelat nicio secundă atunci când am decis să solicităm demisia din guvern a acestui personaj. De aceea, reiterăm public solicitarea de demitere a ministrului David, pentru că nu putem accepta un „partener” care se gândește la reformarea sindicatelor pentru a le transforma în instituții cu rol decorativ.

Deși îmi este foarte greu, aș vrea să încheiem discuția într-o notă optimistă. Știu că și anul 2026 va fi un an greu, în care vom acționa pentru echilibrarea balanței învățământului românesc și pentru a aduce înapoi măcar o parte din ceea ce am pierdut în 2025 din cauza „Legii Bolojan”.

Aș vrea să fac apel la unitate și încredere în structurile sindicale, care se pare că au rămas ultimele bastioane ale rezistenței în fața tăvălugului minciunii, propagandei, manipulării și a sărăcirii populației, pe care guvernul o administrează fără încetare.

Pentru final de an, urez tuturor membrilor de sindicat să trăiască în pace, sănătoși, să aibă cât mai multe momente cu zâmbetul pe buze și inimile sus!

La mulți ani!

SOLICITĂM DEMITEREA IMEDIATĂ A MINISTRULUI DANIEL DAVID!

Federația Sindicatelor Libere din Învățământ (FSLI) și Federația Sindicatelor din Educație „SPIRU HARET” reacționează ferm la atacul fără precedent lansat de ministrul educației, Daniel David, împotriva reprezentanților salariaților din învățământ. Într-un recent podcast, demnitarul a afirmat: **în timp, sindicatele vor înțelege că nu mai pot avea un rol important într-un sistem așa cum îl avem acum** și că este nevoie de un **restart pentru a construi alte paradigme în educație, inclusiv pentru ei ca sindicate**.

Aceste declarații nu sunt simple opinii, ci reprezintă un **manifest pentru autoritarism**. Ele trădează intenția clară de a elimina singurul obstacol rămas în calea unor reforme făcute „din pix”, fără consultare și fără contact cu realitatea din clase: **dialogul social**.

Domnul ministru David confundă Ministerul Educației și Cercetării cu un laborator personal de psihologie experimentală. Într-o democrație funcțională, sindicatelor nu li se dictează **paradigmele** de funcționare; ele nu se „restartează” la comanda puterii politice. Rolul nostru, al sindicatelor, este garantat constituțional tocmai pentru a proteja sistemul de abuzurile puterii executive. A dori sindicate **care să nu mai aibă un rol important** înseamnă a dori angajați **fără drepturi și un sistem educațional obedient**. În ultimele decenii, sindicatele au fost singurele organizații care au apărut consecvent drepturile cadrelor didactice, au semnalat abuzurile administrative, au intervenit ori de câte ori politicile educaționale au pus în pericol integritatea profesiei și șansele elevilor la un învățământ de calitate și s-au implicat constant în îmbunătățirea actelor normative care vizează sistemul de învățământ.

Încercarea ministrului de a lega existența sindicatelor și activitatea profesorilor de rata analfabetismului funcțional reprezintă o manipulare ieftină. Domnule ministru, analfabetismul funcțional nu este produs de sindicate! Este rezultatul zecilor de ani de **subfinanțare cronică**, de programe școlare neadaptate, de lipsă a resurselor și de instabilitatea legislativă generată de politicieni, **nu de dascăli și de organizațiile sindicale**. Profesorii sunt cei care au ținut școala românească în viață, adesea în condiții umilitoare, în timp ce miniștrii experimentau „reforme” eșuate.

Avertizăm partidele din coaliția de guvernare, pe prim-ministrul Ilie Bolojan și pe Președintele României Nicușor Dan că nu au voie să tacă, după o astfel de declarație. **Tăcerea în fața acestui derapaj înseamnă complicitate**. Dacă viziunea României Educate include reducerea la tăcere a partenerilor sociali, atunci România a părăsit valorile europene.

Un ministru care vede în sindicate o piedică ce trebuie eliminată este incompatibil cu funcția publică. Deciziile în educație se iau prin dialog, nu se impun prin dictat.

În consecință, solicităm public demiterea domnului Daniel David din funcția de ministru al educației. Nu putem accepta un „partener” de dialog care planifică reformarea mișcării sindicale pentru a o transforma într-o structură obedientă.

**PREȘEDINTE
F.S.L.I.
Simion HANCESCU**

**PREȘEDINTE
F.S.E. „SPIRU HARET”
Marius Ovidiu NISTOR**

5 Decembrie 2025

Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie

Luna DECEMBRIE 2025

dec. 1907 – d. **Manuel Halunga**, la Piatra-Neamț (n. 1825, Botoșani), institutor, publicist. Absolvent al Academiei Mihailene din Iași, a predat la Școala Primară de Băieți Nr. 1 din Piatra-Neamț timp de patru decenii, fiind un militant activ pentru Unirea Principatelor și cucerirea Independenței de Stat a României. A fost membru în „colegiul diriginte” (casier) al Societății Științifice Literare „Asachi”, al „comitetului de redacție” (1. 02. 1882-1. 11. 1884) și colaborator al revistei omonime și chiar a scos „pe spese sale” nr. 3. A mai colaborat la: „Correspondența provincială”, „Mișcarea” și „Propășirea”.

■ 3/1835 – n. **Narcis Crețulescu** (pseud. lui Nicolae Crețu), la Costești, Botoșani (d. 1. 03. 1913, Târgu-Neamț), a absolvit Seminarele de la Mănăstirea Neamț și Iași, Facultatea de Științe a

Universității ieșene; în 1859 s-a călugărit la Mănăstirea Neamț. Arhiepiscop al Mitropoliei, devine membru al Sinodului, egumen al Mănăstirii „Sf. Sava”, profesor la Seminarul din Iași, director la Seminarul din Huși, revine la Mănăstirea Neamț,

Rememorări nemțene

unde va fi stareț (1902-1909) și va rămâne până la moarte. A intenționat să scrie o istorie a mănăstirilor românești, dar nu a reușit decât despre 120 de lăcașuri. Cărți: „Istoria Sfintei Mănăstiri Gorovei din Județul Dorohoi”; „Mănăstirea Bistrița”; „Istoria Cetății Neamț”; „Istoria Sfintelor Mănăstiri Neamț și Secu” (10 vol. manuscris, aflate la Academia Română).

■ 5/1934 – n. **Vasile Țifui**, la Ceahlău, Neamț (d.?), profesor de matematică, absolvent al Liceului „Petru Rareș” din Piatra-Neamț și al

Facultății de Matematică-Fizică a Universității din Iași, a profesat la Liceul din Bicaz (1958-1971), apoi la Liceul de Informatică din Piatra-Neamț. Colaborator cu studii și articole la Revista de Matematică, seria B. Autor, în colaborare: „Matematica. Manual pentru clasa a IX-a”, „Lecții de analiză matematică pentru clasa a XI-a”, „Lecții de analiză matematică pentru clasa a XII-a”, „Analiză matematică pentru clasa a XI-a”, „Analiză matematică pentru clasa a XII-a”.

■ 5/2009 – d. **Florin Florescu**, la Piatra-Neamț (n. 1. 04.1944, Căndești, Buzău, v. fișa lunii aprilie.)

■ 6/1949 – n. **Paul Chiribuță**, la Buhuși, actor, după absolvirea I. A. T. C. București (1972), a

Adevărații magiștri sunt cărțile

● **Interviu cu conferențiar universitar dr. Livia Iacob**

Publicul nemțean iubitor de carte a avut privilegiul să o revadă pe Livia Iacob cu ocazia lansării cărții „Agapia și Văratec – cele două sate mănăstirești ale României. Născută în Piatra-Neamț, și-a găsit și desăvârșit realizarea profesională într-un oraș universitar, fiind conferențiar universitar doctor la Catedra de Literatură Comparată și Estetică „Al. Dima” din cadrul Facultății de Litere a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, critic literar, traducător, redactor de carte și realizator de emisiuni culturale la televiziune. Are o bogată activitate editorială de specialitate, semnând ca autor, coautor și editor câteva zeci de titluri și studii.

– În ce relații sunteți cu teatrul și cu muzica?

– Ca editură suntem sub cele mai bune auspicii. Spre exemplu la Iași, iată încercăm să construim o colecție cu doamna Oltița Cântec, manager al Teatrului „Lucefărul” – și deconspir acum – colecția se va numi „Artele Spectacolului”, și va include studii de teatologie. Eu sunt un om care iubește foarte mult teatrul și cinematografia. Îmi place înainte de toate Charlie Chaplin, deoarece mi se pare un model uman și un model de artist pe care nici Federico Fellini, sau de la noi mai tinerii Cristian Mungiu sau Radu Jude nu și-au propus niciodată să-l depășească, dar fiecare din ei a făcut maximum posibil pe bucățica lui. Consider că toate artele, fie că este vorba de muzică sau teatru, ca să mă refer la întrebarea dvs., spun ceva despre dorința oamenilor de a-și păstra spiritualitatea și de a rămâne vii prin frumosul din ei.

– Considerați că scriitorii de astăzi respectă dreptul dobândit la exprimare și la inteligență?

– Consider că au datoria să fie inteligenți și să se exprime fără a deveni manipulatori. E un pericol al zilelor noastre în care cad foarte mulți dintre actanții de pe scena politică, dar este bine să n-o facă și scriitorii. Mulți dintre ei o fac din păcate, pentru a obține beneficii imediate, premii etc. Dar să nu uităm că până la urmă, cel mai mare premiu al unui scriitor este însăși opera lui literară și ceea ce posteritatea îi va garanta sau nu, după trecerea lui într-o altă dimensiune.

A consemnat

Gianina BURUIANĂ

– Cum percepeți de această dată reîntâlnirea cu orașul Piatra-Neamț?

– Întotdeauna percep reîntâlnirea cu foarte multă și sănătoasă emoție, deoarece este orașul copilăriei mele și al adolescenței tumultuoase, pentru că a fost o adolescență a libertății, a desprinderii de epoca de dinainte de 1989 și a regăsirii, într-un moment în care cu toții speram. Acum, iată că speranțele s-au împlinit și orașul este sub semnul civilității și al culturii și lucrul acesta ne bucură. Aici se întâmplă întotdeauna lucruri fantastice în tot ceea ce înseamnă artele spectacolului, teatru, muzică, film, literatură, și de ce nu, ceea ce apreciază tinerii mai mult și mai mult și anume animeurile. Piatra-Neamț este un oraș care încurajează foarte mult întoarcerea la fundamentele umaniste ale culturii.

– Să aducem un gând despre părinții dvs., pe care și eu am avut privilegiul să-i cunosc și pe care i-am considerat un mare model de onoare, intelectualitate și sensibilitate.

– Cred că primul cuvânt care îmi vine în minte când mă gândesc la părinții mei este blândețe și al doilea – poate pare paradoxal – este autoritate. Și cred că, dacă au

reușit ceva în construcția mea cei doi oameni, care mi-au devenit în timp icoane, este faptul că au știut să îmbine întotdeauna blândețea cu acest tact al autorității, cu dorința de a transmite ceva fără a impune, fără a folosi modelul punitiv în educație, ci prin eleganță și ar-

tându-mi întotdeauna comportamentele corecte. Am învățat desigur și din greșeli, ca fiecare om și cred că aceste greșeli și chiar eșecurile te fac întotdeauna mai puternic.

– Amintirile din copilărie vă conduc la nostalgia caldă a lui Ion Creangă legată de această perioadă?

Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie

f ost repartizat la T. T. Piatra-Neamț, unde a debutat în spectacolul „Harap-Alb”. A interpretat numeroase roluri în spectacolele montate la T. T.: „Nastratin Hogea”, „Farsa jupânului Pathelin”, „Zigger-Zagger”, „Valea Râsului”, „Romeo și Julieta”, „Slugă la doi stăpâni”, „Nevestele vesele din Windsor”, „O noapte furtunoasă”, „Dragonul” ș. a.

După 1989 pleacă la București. Este actor și director artistic la Teatrul Bulandra în perioada 1990-1996, la invitația directorului de atunci, Silviu Purcărete, de a forma echipa ma-

nagerială. De asemenea, desfășoară o bogată activitate în domeniul pedagogiei artei teatrale. Între 1997 și 2008 activează în Franța ca profesor și director pedagogic la Académie théâ-

Rememorări nemțene

trale de l'Union, Limoges. Ca actor joacă la Théâtre Tattoo Toulouse (2000-2009) și la Théâtre de Poche Chartres (2005-2008). I se acordă titlul Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres.

După 2009, întors în țară, urcă treptele academice în cadrul Universității de Artă Teatrală și Cinematografică București, unde îndeplinește și funcția de decan (2013-2016). Începând din stagiunea 2012-2013 s-a reîntors pe scenă și joacă la Teatrul George Ciprian din Buzău,

la Teatrul Nottara și Teatrul Toma Caragiu din Ploiești.

În prezent, face parte din distribuțiile spectacolelor produse de mai multe teatre, este Directorul Festivalului de Teatru Piatra-Neamț și șeful Serviciului Literar și Artistic al Teatrului Tineretului.

■ 10/1911 – n. **Scarlat Porcescu**, la Porcești, azi Moldoveni, Neamț (d. 3. 12. 1991, Iași). A absolvit: Seminarul „Sfântul Gheorghe” din Roman, Facultatea de Teologie din Cernăuți, Institutul Pedagogic Iași, Facultatea de Litere și Filozofie Iași. A fost pedagog la Seminarul din Roman, preot la Catedrala Episcopală din Roman, profesor la Școala Normală de Băieți din Focșani, la seminariile din Roman și din Iași, la Școala de Cântăreți Bisericești Iași, consilier

Constantin TOMȘA

(continuare în pag. 4)

Educația, între Gutenberg și digitalizare

„Site-ul nostru – o poartă deschisă spre lume”

• Dialog cu doamna director Liliana Ciubatîi

„Omul gospodar, după poartă se cunoaște” – spune o vorbă populară.

„Trecând poarta (site-ul web/rețelele sociale) Gimnaziului „Grigore Vieru”, din Pererîta, Republica Moldova, se dezvăluie viața unei școli calde, primitoare, în care se promovează educația de înaltă calitate, bazată pe valori, urmând motto-ul „Din case mici, ies oameni mari!” (*Grigore VIERU*).

Am considerat că povestea succesului acestei școli trebuie împărtășită, nu doar ca real exemplu de bună practică pentru colegii noștri, ci și ca o rază de lumină care străpunge norii grei și cenușii ce apasă pe sistemul de educație, astăzi.

Vocea echipei din școală este doamna director Liliana Ciubatîi, care a răspuns afirmativ propunerii noastre de a prezenta o parte din activitatea pe care o desfășoară, în acest interviu.

„A fi profesor este o vocație dumnezeiască...” declara doamna Liliana Ciubatîi în interviul publicat în revista *Apostolul*, nr. 258 (februarie 2023).

Pe 18 mai 2023, pasiunea cu care își împlinește misiunea de dascăl, excelența sa în educație, a fost apreciată la sărbătoarea decernării premiilor revistei *Apostolul*, care a avut loc la Chișinău.

Revista școlii

Echipe performanțelor

– În ce context instituțional ați considerat că este nevoie să promovați activitatea școlii dumneavoastră și în mediul online?

– Decizia de a promova Gimnaziul „Grigore Vieru” online a venit din nevoia de a deschide porțile școlii către lume. Suntem o școală mică, în mediul rural, dar cu ambiții mari. Părinții, mulți plecați la muncă în alte țări, aveau nevoie să simtă pulsul vieții școlare a copiilor lor. Comunitatea locală – bu-

nicii, foștii profesori, absolvenții – toți doreau să rămână conectați cu școala care le-a format caracterul.

În era digitală, o instituție care nu există online parcă nu există deloc. Voiam să arătăm că educația de calitate nu e privilegiul marilor orașe, că la Pererîta se întâmplă lucruri frumoase – olimpiade, proiecte, momente care merită sărbătorite. Site-ul a devenit oglinda activității noastre. Transparența cerea prezență online – părinții ac-

cesează ușor orarul, regulamentele, rapoartele. Am devenit un nod în rețeaua educațională națională, unde tradiția se împletește cu inovația.

– Care este povestea din spatele realizării site-ului instituției?

– Site-ul s-a născut din entuziasmul colectiv. Am stat de vorbă în cancelarie – administrația și profesorii pasionați de tehnologie. Profesorul de informatică a preluat partea tehnică, echipa managerială – conținutul administrativ, dirigenții au devenit reporteri – trimiteau povestiri, fotografii, relații. Lucram organic, ca o orchestră improvizată.

Elevii au fost ghizii noștri: „Aici e prea mult text”, „Puneți o poză mai colorată”. Pagina de Facebook a venit natural – un spațiu informal unde comunitatea respiră zilnic. Podcast-ul realizat de elevi a fost visul de-

venit realitate – ei pregătesc subiectele, aduc invitați, montează episoadele. E fascinant să-i vezi cum devin jurnaliști și tehnicieni de sunet.

– Ați întâmpinat provocări? Dacă da, care au fost acestea?

Pe prisma casei lui Grigore Vieru

– Actualizarea constantă necesită timp – luxul pe care profesorii îl au puțin. Fiecare eveniment trebuie

Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie

(urmăre din pag. 3)

administrativ-cultural și vicar administrativ al Arhiepiscopiei Iașilor, redactor al Revistei „Mitropolia Moldovei și Sucevei”. Cărți: „Episcopia Romanului în secolul XV. Întemeiere și organizare”; „Biserica episcopală din Roman”; „Catedrala mitropolitană din Iași”; „Episcopia Hușilor”; în colab.: „Mănăstirea Neamț” și „Mănăstirea Vărațic”.

■ 11/1875 – n. **Ioan C. Dimitriu-Damienesti** (nume inițial, Giurgeanu Neculai, schimbat prin adopție), la Damienesti, Neamț (d. 1946, Roman). Școala Normală „Vasile Lupu” din Iași, învățător la: Oțeleni, Bâra, Călărași, Damienesti și Roman. Împreună cu învățătorii Teodor Ionescu și Panaite Cocea, editează foaia „Dascălul poporului” și Revista „Cuvântul dascălesc”. Înființează Banca Populară „Păstrarea”, Coopera-

tiva de Consum „Voința Neamului”. Colaborează la: „Tribuna”, „Dreptatea”, „Păvăluitor” și „Arhiva”. Scrieri: „Părerii asupra reformei învățământului primar”; „Răspuns unor calomnii”; „Geografia Județului Roman”; „Dicționar peda-

Rememorări nemțene

gogic”; „Culegeri de folclor”, toate la Roman; ultimele trei fără an de apariție.

■ 13/1859 – n. **Gheorghe Nicolau**, la Români, Neamț (d. 1924, Piatra-Neamț), institutor, revizor școlar, publicist, deputat. A absolvit Școala Normală „Vasile Lupu”, Iași (1880). A predat la: Dănești, Români, Piatra-Neamț (școlile nr. 1, 2 și 3); a sprijinit construirea a peste 40 de localuri de școală (Școala Nr. 3, inaugurată în prezența lui Spiru Haret; 20. 09. 1898; școala din

Români, azi, îi poartă numele). A înființat: internatul Liceului „Petru Rareș”; 30 de biblioteci; 33 de școli pentru adulți; Corul Învățătorilor din Neamț (mai 1902); a activat cercurile culturale; cu Zulnia Isăcescu, a pus bazele Revistei Corpului Didactic din Județul Neamț (de la nr. 10-11/1899, „Propășirea”); a fondat băncile „Pietricica” și „Princepele Carol”. Deputat (1914 și 1919). Colaborări: „Convorbiri literare”, „Învățământul primar”. Lucrări: „Un împărat meseriaș”, „Ceva relativ la surmenaj”, „Judecata pentru moștenire”, „Calculul oral” ș. a.

■ 16/1883 – n. **Gavriil Galinescu**, la Hangu, Neamț (d. 10. 07. 1960, Durău, Neamț). A absolvit Facultatea de Teologie, Conservatorul de Muzică și Declamație, București (1909), Conservatorul de Muzică din Leipzig, o specializare la Viena, iar pentru muzica orientală, la Atena. Profesor la: Dorohoi, Buzău, director la Școala

Educația, între Gutenberg și digitalizare

„Site-ul nostru – o poartă deschisă spre lume”

• Dialog cu doamna director Liliana Ciubatîi

documentat, fotografiat, publicat. Competențele tehnice au fost o altă provocare – nu toți sunt familiarizați cu platformele digitale. Am învățat pe parcurs, ajutându-ne reciproc. Gestionarea materialelor multimedia a cerut

Elevii simt mândria că școala lor e prezentă profesional digital.

Cel mai important, mediul online creează comunitate dincolo de limite geografice. Părinții plecați văd fotografiile și simt că sunt aproape. Site-ul a devenit podul care ne ține uniți –

exemplu de bună practică pentru colegii noștri, ce îndemni le adresați în aceste vremuri tulburi?

– Dragi colegi, în aceste vremuri școala rămâne ancora copiilor noștri. Nu așteptați resurse perfecte – noi am pornit cu un laptop vechi și cu entuziasm. Începeți mic, dar astăzi: un grup pe Facebook, fotografiile de la activități. Implicați elevii – ei transformă provocarea în aventură.

Nu vă fie teamă de imperfecțiune. Lucrați în echipă – singur e copleșitor, împreună devine posibil. Fiecare profesor are ceva de oferit. Prezența online nu înlocuiește educația reală, o amplifică. E podul dintre școală și lume. Fiecare școală are o poveste care merită spusă. Spuneți-o cu mult curaj! Copiii noștri merită să fie văzuți, iar munca noastră recunoscută.

*A consemnat
prof. Ramona-Mihaela
ROȘU*

În culisele televiziunii

Nimic fără Dumnezeu

standardizare pentru a reflecta profesional activitățile noastre. Fiecare provocare ne-a unit și ne-a îmbunătățit competențele digitale.

– Care este impactul promovării instituționale în mediul online?

– Impactul e vizibil zilnic: părinții verifică site-ul, absolvenții comentează pe Facebook, partenerii ne descoperă și propun colaborări. Prezența online a creat transparență. Am atras parteneriate, iar vizibilitatea ne ajută să promovăm bune practici din mediul rural.

suntem o comunitate vie, conectată și mândră de acest lucru.

– Având în vedere că activitatea Gimnaziului „Grigore Vieru” poate fi un

Recunoștință și pentru profesori

Premii la Concursul de desene Școala mea e incluzivă - Dar a ta?

Melniciuc Arina, printre finaliștii concursului național de fotografie Porțile Moldovei

Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie

Pregăitoare din Hangu (o va organiza ca gimnaziu mixt), Iași, Cernăuți, Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași. Retras la Hangu, va fi primar (1944) și director al Căminului Cultural (1945). Cărți: „Arta religioasă, caracteristici, rolul și importanța ei”; „Muzica corală bisericească”; „Manuale didactice de muzică de George Breazul”; „Muzica în Moldova”; „Cântecele munților noștri”; „Cântarea bisericească”.

■ 21/1722 – n. Paisie Velicovschi, la Poltava, Ucraina, din părinți români (d. 15. 11. 1794, Mănăstirea Neamț), cărturar și deschizător

de drum în organizarea vieții mănăstirești. La Secu și la Neamț, a fost rânduit stareț (1779). El a inițiat și a sprijinit o amplă activitate de traducere a operelor fundamentale ale literaturii patristice ale lui Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur,

Rememorări nemțene

Ioan Casian, Ion Scărarul și Grigore Sinaitul, scrierile lui Aristotel, Platon, Socrate și Plutarh sau cărțile populare de mare circulație: „Alexandria”, „Esopia”, „Floarea darurilor”, „Varlam și Ioasaf”. La acestea se adaugă „Viața Sfântului Nifon, patriarhul Țarigradului”, „Letopisețul țării. Letopiseț al lui Nicolae Mavrocordat”, lexicoane și comentarii.

■ 22/1934 – n. Minodora Ursachi, la Neagra, Comuna „Lascăr Catargiu”, Galați, muzeo-

graf, publicist, a absolvit Liceul de Fete „Mihail Kogălniceanu”, din Galați, (1953) și Facultatea de Istorie-Filologie-Filozofie de la Universitatea din Iași (1957); încadrată la Muzeul de Istorie din Roman (1957-1968). A fondat Muzeul de Artă din Roman (1970), instituție pe care a condus-o timp de 30 de ani, până în anul 2000. Colaborări: „Carpica”; „Clepsidra”; „Cronica romașcană”; „Gazeta de Roman”; „Ceahlăul”, „Monitorul”; „Melidonium”; „Memoria antiquitatis”; „Ziarul de Roman”. Cărți: „Muzeul de Artă Roman – 50 de ani, monografie”, 2007; „Identități artistice la Roman –

(continuare în pag. 6)

Vianu Mureșan, scriitor, doctor în filosofie: „Nu cred că IA ar putea să inventeze ceva în genul scrierilor lui Dostoievski sau Kafka”

IA are nevoie de niște date care sunt disponibile pe internet și pe platformele on-line. Dacă aceste platforme dispar, ea dispare de asemenea.”

– Ce își dorește cel mai mult un scriitor?

– Efortul meu de gândire a fost tot timpul orientat înspre anumite teme filosofice. Mă interesează să înțeleg ceva important din viața mea și din viața acestei lumi în care trăiesc. Eu nu scriu pentru a distra mintea cuiva sau pentru a fi citit ca să se relaxeze cineva. Rămâne să decidă timpul câți cititori o să am. Interesul pentru lectură este din ce în ce mai scăzut și, după cât se pare, se va depăși această perioadă culturală foarte frumoasă în care cele mai spectaculoase lucruri din punct de vedere spiritual au fost scrisul și cititul de cărți. Probabil, ambele vor dispărea.

– Textele generate de inteligența artificială (IA) reprezintă un pericol pentru literatură?

– Textele pe care IA e în măsură să le genereze din punct de vedere logic sau din punct de vedere academic pot să fie realizate foarte rapid și foarte, foarte precis. Nu cred că există vreo inteligență umană vie, capabilă în câteva secunde sau în câteva minute să sintetizeze niște date. IA are nevoie de niște date care sunt disponibile pe internet și pe platformele on-line. Dacă aceste platforme dispar, ea dispare de asemenea. Nu e inteligență activă și vie așa cum este inteligența omului. Ca instrument de

Filosof și eseist de seamă, Vianu Mureșan s-a născut la 20 februarie 1969, în localitatea Vicea, din județul Maramureș. De formație academică clujeană, este un spirit ales, preocupat de viața ideilor, cu un doctorat despre figurile alterității la Emmanuel Lévinas. Spune că inteligența artificială este o **ars combinatoria**, un joc infinit între cuvinte, propoziții, imagini, idei, care poate să prolifereze la infinit texte, dar aceste texte sunt irelevante pentru om, întrucât întreaga literatură vie este rezultatul unor forme de trăire ale unor oameni vii.

cunoaștere sau consilier în ceea ce privește cunoașterea este de mare ajutor, pentru că poate să-ți aducă repede cunoștințe, poate nu în totalitate valabile, dar multe dintre ele valabile și să le rezume într-un mod foarte relevant. S-ar putea să-ți faciliteze niște cunoștințe cu un efort pe care tu l-ai face în zile sau săptămâni, ceea ce este de mare ajutor. Nu cred că din punct de vedere literar ceea ce scrie are vreo relevanță. De ce? Eu cred că autorii, scriitorii sunt interesanți, pentru că au anumite momente sau situații din viață în care simțirea lor, emoția lor, gândirea lor, imaginația lor produce ceva care n-a existat până atunci în nicio altă minte, în niciun alt suflet, în nicio altă ființă umană. Adică se naște unicitatea momentului creator și această unicitate este importantă fie că scriem poezie, proză, ficțiune, fie eseu sau orice alt text de natură literară.

Acestea toate sunt utile cuiva care este tot o ființă umană care, în principiu, ar putea să urmeze tot un destin similar cu cel al autorului pe care îl citește. Or, o inteligență artificială care nu privește în ochi pe cineva nu poate să înțeleagă acest fapt: că ochii sunt oglinda sufletului. Nefiind o ființă vie și neavând contact cu privirea, cu fața celuiilalt, cu experiența lui de viață, de simțire, generează texte cu o anumită splendoare artificială. Pot fi din punct de vedere tehnic bine realizate sau bine încheiate, dar ele nu înseamnă o literatură vie și o literatură interesantă.

„Această IA este noua muză”

– Pot fi identificate aceste texte?

– Este din ce în ce mai greu, probabil că este un elogiu pe care îl fac acestei inteligențe artificiale,

probabil doar anumite softuri foarte bune ne vor ajuta pe viitor să deosebim textele scrise de om de textele generate de IA, fie în totalitate, fie parțial. Această IA este noua muză. Tinerii scriitori aproape în tot ce scriu se folosesc de IA. Unele dintre textele care rezultă și care sunt oferite spre publicare editurilor este produsul în mare parte al acestei inteligențe artificiale decât a propriului talent. Este regretabil, nu cred că este reversibil, nu cred că mai putem să dăm lucrurile înapoi. Nu cred că IA ar putea să inventeze ceva în genul scrierilor lui Dostoievski sau Kafka, ceva atât de teribil cum e lumea lui Dostoievski care n-are nimic artificial și nimic facil. IA este o ars combinatoria, este un joc infinit între cuvinte, propoziții, imagini, idei. Această ars combinatoria poate să prolifereze la infinit texte, dar aceste texte sunt irelevante pentru om. Toată literatura vie este rezultatul unor forme de trăire ale unor oameni vii.

„Nu există amintire pură”

– Vă place trecutul? Vă amintiri cu drag de el?

– Trecutul îmi place dintr-un motiv foarte simplu: e singura certitudine totală, singura certitudine indiscutabilă. Despre trecut așa cum a fost el se pot spune atâtea lucruri câte ne amintim. Una este timpul pe care-l trăiești și altceva este timpul pe care-ți amintești. În momentul în care-ți amintești, la amintirea trecutului contribuie și imaginația, talentul artistic personal și, amintindu-ne propriul trecut,

Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie

(urmare din pag. 5)

d icționar”, 2013. Îndelungata activitate culturală și artistică i-a fost răsplătită cu premii și diplome de recunoștință.

■ 24/1945 – n. **Cristian Livescu** (d. 20.05.2024) ziarist, critic și istoric literar, editor, a absolvit Facultatea de Filologie, București. Debut în „Viața studentescă” (1965). Redactor la

Ziarul „Ceahlăul” (1968-1989), consilier la Inspectoratul pentru Cultură, consilier județean; membru al U. S. (1989), al U. A. P., președintele S. S. Neamț, președinte în jurii locale și naționale. Membru fondator al Revistelor „Credința neamului”,

„Poezia”, „Antizeze” (redactor șef, director), director-fondator al Editurii „Crigarux”; redactor asociat la Revista „Convorbiri literare” din Iași. Distins cu medalia „150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu” și cu Ordinul Meritul Cultural

Rememorări nemțene

în Grad de Cavaler. Debut editorial: „Introducere în opera lui Ion Pillat” (1980). Alte cărți: „Scene din viața imaginară”; „Voluptatea labirintului”; „Întâiul Eminescu”; „Ascuns într-o lojă”; „Măgistri & hermeneuți”; „Eminescu și enigmaticele «Caietului vienez»”. Ediții de autor: „Calistrat Hogaș, «Pe drumuri de munte»”; „Ion Creangă, Opere”, reeditare a ediției lui G. T. Kirileanu (1939) ș. a.

■ 25/1965 – n. **Angelina Begu**, în sat Bara-

boi, raionul Dondoseni, Republica Moldova. Urmează Facultatea de Biologie a Universității de Stat din Moldova, pe care o finalizează cu brio în anul 1987. După absolvire, în perioada 1987-1997, lucrează ca cercetător științific la Institutul de Pedagogie „N. Dimo” al Academiei de Științe din Moldova, apoi, din 1997 în prezent, este cooptată în Aparatul Federației Sindicale a Educației și Științei ca Șef secție organizare și administrare. Din 2018 – prezent este redactor-șef adjunct, responsabil de subredacția din Chișinău a **Revistei Apostolul**.

■ 28/1949 – n. **Botez Mihai**, la Filioara, Văratec, Neamț, profesor doctor, poet, prozator,

Vianu Mureșan, scriitor, doctor în filosofie: „Nu cred că IA ar putea să inventeze ceva în genul scrierilor lui Dostoievski sau Kafka”

Întotdeauna, într-o oarecare măsură, facem literatură, facem poezie, facem o mică mitologie personală, adică-l mistificăm, dar nu folosesc neapărat acest termen într-un sens negativ. Nu există amintire pură. Fiecare amintire este însoțită sau este încălzită sau răcită de anumite emoții ale situațiilor prin care am trecut. În privința trecutului meu, nu pot să-mi imaginez altfel de viață, alți părinți, alți frați, alți bunici, alt sat decât cel în care m-am născut, în care am crescut și toate acele situații pentru mine au avut foarte multe emoții, foarte multă încălțură sufletească, foarte multă bunătate, foarte multă aventură. Sunt foarte multe peripeții ale copilăriei pe care cei care se nasc la oraș nu le trăiesc. Eu, crescând la țară, născându-mă în Maramureș, și trăind până la vremea facultății la sat, am iubit foarte mult animalele și am avut parte de toate muncile câmpului. Nu-mi imaginez o viață mai emoționantă sau mai încântătoare, dacă m-aș fi născut la oraș. Din acest motiv, trecutul meu a fost cât se poate de idilic pentru un copil sănătos, care a crescut într-o familie cu mulți frați, cu părinți harnici și iubitori, cu bunici înțelepți. De exemplu, bunicul dinsepată cu care participam la muncile câmpului sau ciopleam lemnul, pentru că era meșter de lemn, știa mai bine de jumătate din *Biblie* pe dinafară. Ne interpreta pasaje din *Biblie*, recita psalmi, interpreta *Apocalipsa*, vorbea despre înțelepciunea lui Isus Sirah sau despre *Ecleziastul*, iar toate aceste lucruri au fost pentru mine o edu-

cație religioasă de o bogăție de care rar am avut parte în timpul facultății din partea unor profesori universitari. Nu cred că aș fi putut avea o copilărie mai fericită. Eu aveam 24 de ani când a murit bunicul, el avea 86 de ani, așa încât toată copilăria, de când am început să participăm la munci comune, eram zi de zi împreună. Avea o memorie fenomenală și o mare știință de carte, deși era un țaran care, oficial, nu absolvise niciun fel de școală. În copilărie, el a fost slugă, puțină lume

înțelege în ziua de astăzi ce înseamnă să fii slugă, el a fost dat în familia lui Gheorghe Pop de Băsești, ca să ajute la gospodărie, pentru că mama lui, împreună cu un frate mai mic, a murit într-un incendiu, le-a ars casa. A rămas orfan, împreună cu patru surori. Lumea fiind săracă, copiii erau împărțiți familiilor cu stare, familiilor bogate și bunicul, de la vârsta de 8 ani, a ajuns în această familie a lui

Gheorghe Pop de Băsești, celebrul personaj istoric, satul Băsești gă-sindu-se cam la 8-9 km de locul în care m-am născut și am crescut. În acele condiții, bunicul a participat două ierni la școală, împreună cu alți copii, fără să fi fost înscris oficial, a învățat să scrie și să citească, după care toată viața a buchisit, a citit cât a putut, dar din *Biblie* zilnic. Bunicul avea o teologie, o știință biblică la nivelul unor teologi universitari.

riera în domeniul filosofiei. Cred că principiile morale și capacitatea de a înțelege lucrurile relevante, importante în viață, o anumită gravitate, o anumită sobrietate poate prematur dobândite le-am luat de la el. Era extraordinar să afli atâta înțelepciune biblică de la un om care nu absolvise nicio școală și să vezi cu câtă seriozitate citește în fiecare zi, un om care era țaran, care nu avea contact în niciun fel cu mediul intelectual, cu literatura. Tot ce îl interesa era *Biblia*, era revelația, era relația omului cu Dumnezeu, era credința, bunătatea, erau criteriile morale, ce poate să facă un om ca să trăiască vrednic în viața asta. Trăia pentru a fi conform așteptărilor pe care credea că Dumnezeu le are de la oameni. Și acestea au fost pentru mine criterii absolute.

– Pe bunica în ce mod v-o amintiți?

– Într-un mod foarte emoționant: era toamnă și se ducea pe descunsul să culegă piersici coapte din viile vecinilor apropiați și le băga în șan și ni le aducea nouă, nepoților. În fiecare săptămână, mergea la târg într-un orașel în apropiere, la Cehu Silvaniei, deplasarea asta presupunea două ore la dus, două ore la venit, mergea pe jos și venea cu toate cumpărăturile pe care le făcea, zeci de kg probabil, și, de fiecare dată, cumpăra fie bomboane, fie napolitane, fie eugenii, fie ceva pentru nepoți și eram mulți, am fost 11 frați și lua pentru fiecare câte ceva.

A consemnat Violeta MOȘU

(continuare în numărul viitor)

Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie □ Lecția de istorie □ Luna decembrie

Publicist, absolvent al Liceului „Ștefan cel Mare” din Târgu-Neamț, al Facultății de Filologie, Secția franceză-română a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Beneficiind de o bursă a statului francez, a urmat cursuri intensive la Avignon. A susținut examenul de doctorat cu teza „Mallarmé. L’Admirable e la «divine tragédie» du littéraire” (1998). A debutat cu volumul de proză „Jocul de-a cine pierde câștigă” (1986). A publicat și volume ce conțin lucrări didactice, cărora li se adaugă numeroase articole de critică literară în presa din Moldova. Alte cărți: „Littérature française”; „Le texte et son double” ș. a.

■ 29/1903 – n. **Sergiu Dan** (pseud. Isidor-Sergiu Rottman), la Piatra-Neamț (d. 13. 03. 1976, București), prozator, publicist și traducător, absolvent al Liceului „Petru Rareș”, Piatra-Neamț, al Școlii Superioare Comerciale,

Rememorări nemțene

București. Debut în „Cugetul românesc” (1922). Colaborări la majoritatea revistelor literare. A debutat editorial cu „Viața minunată a lui Anton Pann” (colab., 1929). Alte cărți: „Dragoste și moarte în provincie”; „Arsenic”; „Surorile Veniamin”; „Unde începe noaptea”; „Roza și ceilalți”; „Taina stolnicesei”; „Tase cel Mare”; „Dintr-un jurnal de noapte”, până în 1970; „Serviciul de noapte”, 1980.

■ 31/1901 – d. **Nicolae I. Eladescu**, la Piatra-Neamț (n. 1851, Suceava), absolvent al Se-

minarului de la Socola. Participat la Războiul pentru Independență. Învățător la Târgoviște (1878-1886), la Școala Primară Nr. 2 din Piatra-Neamț, unde a fost director (1898-1901). În 1899, este ales președinte al Societății „Propășirea” și al Comitetului de redacție al revistei omonime, din Piatra-Neamț. Prin venirea sa la conducerea revistei și atragerea unor cadre de prestigiu (Gheorghe Nicolau, revizor școlar, Zulfonia Isăcescu și Alexandrina Măcărăscu), conținutul publicației se îmbunătățește mai ales cu articole despre învățământ.

■ 31/1989, d. la Iași, Ion Creangă (v. fișa lunii martie.)

(N. R. – Prelucrare și actualizare după *Personalități ale culturii din județul Neamț*, un calendar alcătuit de **Constantin TOMȘA**, Editura Crigarux & Cetatea Doamnei, Piatra-Neamț, 2014).

Concursul „Emanuel Elenescu” 2025 – o ediție dedicată excelenței muzicale

(urmare din pag. 1)

muzicale românești au format cele 10 jurii pe instrumente (conf. univ. dr. **George Hariton**, conf. univ. dr. **Daniel Paicu**, conf. univ. dr. **Fodor Florin**, conf. univ. dr. **Delia Irimie-Stoian**, lector univ. dr. **Geani Brad**, lector univ. dr. **Andrei Druță**, prof. **Veaceslav Lașcu** etc.), printre care și foști elevi ai liceului „Victor Brauner”, cum ar fi: lector univ. dr. **Velescu Alexandru** și cda.dr. **Sara Stroici** (Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”, Extensia Piatra-Neamț), **Sorin Vasile Găbuoi** (Filarmonica „Mihail Jora” din Bacău), **Emmy Constantin Dumitru** (solist instrumentist la acordeon în Marea Britanie), câștigător al trofeului „Emanuel Elenescu” la secțiunea muzică tradițională în anul 2013, pe vremea când era elev în clasa a X-a. Liceul „Victor Brauner” a fost reprezentat în juriu de prof. **Bitere Liviu** și prof. **Luminița Macavei**.

Deschiderea festivă a avut loc joi 27 noiembrie 2025, la liceul gazdă. În mod firesc, în debut a luat cuvântul prof. **Carmen Corlățeanu**, director al instituției organizatoare, care a prezentat un scurt istoric: *Concursul a apărut în toamna anului 1991 în cadrul catedrei de suflători, devenind județean în 1997. Un an mai târziu i s-au adăugat și instrumentele populare iar din 2002 devine zonal, pentru toată Moldova. Din 2004 are ca-*

Din 2012 dobândește dimensiune internațională. Este finanțat de Ministerul Culturii în intervalul 2007-2014, iar din 2016 face parte din Calendarul Concursurilor Naționale Școlare fără Finanțare. Ca număr de participanți evoluția este uluitoare: dacă la prima ediție au fost 37 de concurenți, apogeul a fost atins în 2019 cu peste 600. Ediția actuală numără 406 elevi, dintre care peste un sfert din Republica Moldova.

Ozana Kalmuski-Zarea, președintă a Fundației „Emanuel Elenescu”, și-a făcut o datorie de onoare din a prezenta publicului câteva repere semnificative din viața celui pe care l-a cunoscut și se pare că îl idolatrizează: ... *Să vorbești despre Emanuel Elenescu sau să scrii o carte, așa cum am avut eu îndrăzneala cu monografia din 1999, este ca și cum ai încerca să prinzi o frunză care îți zboară din mână purtată de vânt. A fost o personalitate greu de încadrat, greu de cantonat într-un tipar. Și mă refer aici și la simțul umorului și la modul în care a știut să se comporte și să survoleze toate necazurile generate de comunism. Ca muzician a stat mai mult în România, unde a fost fericit în mare măsură, dar în spatele cortinei a existat totuși frustrarea de a-și duce talentul și școala pe care o avea, nu mai departe de Sala Radio, unde a fost director peste 50 de ani, fiind angajat de Mihail Jora. S-a născut pe 8*

Drăghici Radu

venit aici în regim de voluntariat, o facem pentru că avem înaintea noastră mari personalități care au socotit că este mai important să fie un model moral, să-și lase orgoliile și să învingă obstacolele într-un mod în care doar artiștii îl pot face, pentru că sunt dăruți de la Dumnezeu cu un univers aparte, cu o lume aparte. Noi nu avem dreptul să oprim tinerii de la a cânta, de la a concura, de la a se cunoaște între ei. Austeritatea nu trebuie să ne afecteze în acest mod, trebuie să ne ferim să ne uscăm în interior sau să devenim săraci intelectual, moral și ca demnitate. „Coloana vertebrală trebuie să rămână la fel indiferent de vremuri” – spunea Elenescu, care a fost un model de „dignitate”. Crediința mea este că datorită unor ființe ca el existăm ca persoane elevate, spiritualizate.

În ziua următoare s-au desfășurat concursurile pe instrumente și canto, iar sâmbătă, în data de 29 noiembrie, cei mai buni dintre cei mai buni au evoluat pe scena Galei laureaților, candidând totodată la trofeu. Am avut onoarea ca alături de noi de această dată să fie și **Daniela Vlad**, producător și prezentator la Radio Iași. Licențiată în pedagogie și muzicologie la Conservatorul „George

Enescu” din Iași (astăzi Universitatea Națională de Arte „George Enescu”), Daniela Vlad a urmat mai multe cursuri de jurnalism la Radio France, BBC School și Radio Olanda. Participă frecvent și este corespondent, de la Festivalul Internațional „George Enescu”, până la diverse evenimente de clasic, jazz, pop sau world music sau

la alte concursuri naționale.

Ora 12 a însemnat începutul *Galei muzicii tradiționale*, unde lupta s-a dat între Râncu Raul Cristian (Bacău) și Danciu Laura Maria (București) – calificați de la canto tradițional, Daria Dohacevschi (Chișinău – cobză), Cutcovschi Vergilius și Gaidarji Ivan, ambii din Chișinău – acordeon, Borș Iulian (Chișinău – clarinet), Boroș Petru - Yustin (Iași – țambal), Volintiru Natalia (București – nai). Sufragiile juriului s-au dus către **Volintiru Natalia**, care a câștigat și inimile publicului cu o interpretare de o excepțională virtuozitate la nai, a dificlei piese a lui J.B. Arban – *Fantezie și variațiuni – Carnavalul de la Veneția*.

Tot atât de strânsă a fost competiția și la Gala clasică, ce a început la ora 14. Aici s-au întrecut 10 concurenți, unul și unul: Moraru Matei-Alexandru (București – vioară), Țărcă Mathias-Cristian (Iași – violoncel), Boca Andreea și Poiană Tudor-Călin (Piatra-Neamț – muzică de cameră), Ioviță Eduard Ionuț (Iași – saxofon), Verebcean Trofim (Soroca – eufonium), Buciumaș Alexandru-Constantin (Iași – violoncel), Cazaciuc Denisa Ștefania (Iași – canto clasic), Botez Eduard-Florin, Valentin Rotar, Șuțu Claudiu-Alexandru (Iași – muzică de cameră), Rusu Donighevi Monica (Bacău – oboi) și Drăghici Radu (Brașov – marimba). Trofeul „Emanuel Elenescu”, secțiunea clasică, a revenit reprezentantului percuției, **Drăghici Radu**, care a fermecat auditoriul nu numai prin muzică dar și prin mișcarea scenică specială în timpul interpretării piesei lui Claudio Santangelo – *Concert pentru marimba nr. 2*.

Merită toată lauda organizatorii concursului de anul acesta, respectiv echipa de profesori de la Liceul de Arte „Victor Brauner”, coordonați de director Carmen Corlățeanu. Trebuie menționați și partenerii evenimentului, respectiv Consiliul Județean Neamț, Primăria Piatra-Neamț, Inspectoratul Școlar Județean Neamț, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”, Centrul pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare”, Radio Iași etc.

Încheiem cu un mesaj din partea organizatorilor pentru toți participanții: *Felicitări tuturor concurenților! Nivelul din acest an a fost impresionant – ștacheta a fost ridicată la un nivel extraordinar. Ați fost atât de buni încât departajarea a fost o adevărată provocare. Bravo fiecăruia pentru muzicalitate, efort și dăruire!*

Finaliștii la Gala clasică

racter național iar din 2008 este dedicat Zilei Naționale a României. În 2010 s-a regândit structura concursului, care devine unul al finaliștilor, adică al celor mai buni de la fiecare instrument. În urma evoluției acestora se acordă Marele Premiul – Trofeul „Emanuel Elenescu”, unul pentru secțiunea tradițională și unul pentru cea clasică.

martie 1911, la Piatra-Neamț. Puțină lume știe că marele Enescu i-a acordat Premiul pentru Compoziție, că în 1936 la Berlin a cântat în fața lui Hitler, ca acompaniator al Corului pentru Tineret la Jocurile Olimpice și că Ion Iliescu i-a oferit înalte distincții oficiale, ridicându-l în grad de cavalier. Noi, cei din juriile concursului de astăzi, dacă am

„Piatra-Neamț Creativ” – spectacolul picturii

(urmăre din pag. 1)

SCHOOL 1955, MOSCOVA, RUSIA.

Special Prize School s-a acordat următoarelor școli:

● KASET ART STUDIO, THAILANDA

● ATOLYE VEYSEL ACAR, TURCIA.

Profesorii coordonatori ai echipajelor din aceste țări vor primi marile trofee al concursului, medaliile și diplomele care atestă rezultatele obținute.

Juriul competiției, format din profesioniști ai artei, educației și culturii nemțene, a fost impresionat de numărul și calitatea lucrărilor expediate la ediția din acest an a concursului și a decis, în unanimitate, decernarea a șapte distincții „Gold Medal School”, iar unsprezece școli au fost nominalizate pentru Premiul „Silver Medal”, pentru valoroasele colecții de lucrări exp-

put, un proiect dedicat exclusiv exprimării plastice creative a tinerilor artiști. Dacă vom reuși să continuăm acest proiect, ne dorim să motivăm și să inspirăm copiii de pe cât mai multe meridiane, să îi încurajăm să se dezvolte personal și artistic. Racordarea artei tinere românești la valorile artei internaționale a copiilor, a fost încă de la început un obiectiv principal, alături de crearea de conexiuni și parteneriate autentice între reprezentanți ai sistemelor de educație, muzeelor, bibliotecilor, instituțiilor de educație nonformală și informală. **Piatra-Neamț Creativ** a contribuit, în decursul anilor, la promovarea imaginii municipiului Piatra-Neamț și continuă să facă vizibile proiectele culturale și artistice în care sunt implicați copiii, pe majoritatea conti-

Elevi premiați la concursurile internaționale

Asociației Culturale „Arte. Ro”.

Lucrările de desen, gravură și cele de pictură expediate la concurs, au fost evaluate de un juriu profesionist și exigent, alcătuit din profesori de arte vizuale, bibliotecari și muzeografi:

PREȘEDINTE: **Prof. Cristina Petrariu**, Asociația Culturală „Arte. Ro”, prof. arte vizuale, Gr.did. I, Palatul Copiilor Piatra-Neamț. MEMBRI: **Medic, Mariana Ciobanu**, Asociația Culturală „Arte. Ro”, vicepreședinte; **Prof. Inv. Prim. Steluța Postolică** – I.S.J. Neamț, inspector educație extrașcolară; **Prof. Mihaela Meureuță** – Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț, manager; **Bibliotecar, Violeta Simina Moșu** – Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț; **Conf. univ. dr. Ecaterina Mărghidan**, Universitatea de Arte „G. Enescu” Iași, Facultatea de Arte vizuale și Design – Specializarea Arte decorative, Design textile; **Muzeograf coord. Silvia Trăistariu**, Complexul Muzeal Național Neamț – Specializarea Pictură; **Prof. Oana Gârbea**, Colegiul Național „Calistrat Hogaș”, Prof. Gr.I – Specializarea Pictură.

„Doresc să adresez felicitări tuturor participanților la acest concurs. După cum se vede, interesul de a participa la „Piatra-Neamț Creativ” se menține la un nivel înalt. În fiecare an, talentul își pune amprenta prin diversitatea, creativitatea, originalitatea și acuratețea lucrărilor, astfel încât misiunea juriului, devine din ce în ce mai grea. Felicitări adresez și mentorilor din spatele acestor copii care, cu răbdare și muncă intensă, au făcut, fac și vor face ca visurile lor să devină realitate. Felicitări, de asemenea, și copiilor care au participat la alte concursuri internaționale și care au obținut rezultate remarcabile. Vă doresc să scrieți noi capitole în călătoria voastră artistică”, a afirmat dr. Mariana Ciobanu, vicepreședintele Asociației Culturale „Arte.Ro”.

Vernisajul a avut loc vineri, 21 noiembrie 2025, prilej cu care s-au

decernat și cele 69 de diplome, medalii și distincții pe care elevii coordonați de prof. Cristina Petrariu le-au obținut în anul școlar 2024-2025 la concursurile internaționale de arte plastice destinate elevilor:

*Jqa International Art Competition For Children, Japonia, 2025 * Annual Children's Picture International Art Competition For Children, Japonia, 2025 * The World Children's Drawing Competition, Bulgaria, 2025 * Annual Children's Picture International Art Competition For Children, Japonia, 2025 * International Poetry, Art And Song Competition, Uk, 2024/2025 * International Children's Art Exhibi-*

Paula Spătăreanu, Arina Hanganu, Maria Ștefan și prof. Cristina Petrariu

diate la concurs. Toate școlile și cluburile participante vor primi diplome de participare. De asemenea, **43 elevi** vor primi diplomele „Grand Prize for Individual Work”, pentru colecțiile de lucrări originale, creative și impecabil realizate tehnic. Pentru efortul lor creator și pentru originalitate, **152 elevi** sunt premiați cu „Gold Medal Merit Class”, iar alți **314 de copii** vor primi „Silver Medal Merit Class”, pentru picturile lor deosebite. **102 elevi** vor fi premiați cu „Single Selection Diploma”.

„Adresez mulțumiri partenerilor noștri de nădejde: Biblioteca Județeană G.T. Kirileanu, Palatului Copiilor, sponsorilor, elevilor voluntari și tuturor celor implicați pentru dedicarea deosebită în organizarea concursului și diseminarea informației. Piatra-Neamț Creativ a ajuns la ediția cu numărul nouă și s-a dorit a fi, încă de la înce-

mentelor globului. Expoziția panotată pe simezele Cupolei Bibliotecii Județene este pentru noi și pentru publicul nemțean, o sărbătoare a excelenței din domeniul artelor plastice și o lume plină de concepte interesante, tehnici și viziuni plastice originale, care ne bucură ochii și ne îmbogățesc sufletește, asigurându-ne că umanitatea merge înainte și că mai are multe de arătat, de exprimat, de demonstrat, prin intermediul copiilor – cei mai de preț reprezentanți ai săi”, a spus prof. Cristina Petrariu, președintele

*tion, Serbia, 2025 * Concours International D'arts Plastiques, 2025, Franța * International Art Competition For Children, Celje, 2025, Slovenia * International World School Children's Art Art Competition, 2025, Taiwan * International Meeting Of Juvenile Art, Portugalia, 2025 * Children's Contest, Huston, SUA, 2025.*

Evenimentul a fost organizat de Asociația Culturală „Arte. Ro”, în parteneriat cu Palatul Copiilor din Piatra-Neamț și Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț.

În data de 19 noiembrie, la ora 17, Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț a fost gazda unui recital de lieduri și romanțe, expresiv și profund emoționant, la care ne-a invitat **conf. univ. dr. Gabriela Pepelea**, ce a asigurat pregătirea muzicală a evenimentului. Astfel, ne-am bucurat de o atmosferă intimă, contemplativă, în care muzica și poezia s-au împletit pentru a evoca trecerea timpului și frumusețea efemeră a toamnei. Repertoriul ales a favorizat un dialog delicat între voce și pian, punând în valoare subtilitățile textelor și rafinamentul melodic al pieselor.

Voci calde și acorduri delicate vor readuce farmecul romanței și sensibilitatea liedului, într-un reci-

să luați parte la această seară de muzică și reflecție, în care sonoritatea liedului și delicatețea romanței se vor împleti într-o veritabilă celebrare a toamnei sufletești – a declarat conf. univ. dr. Gabriela Pepelea, la începutul manifestării artistice.

tând patina timpului, o lupă, un sfeșnic cu lumânări aprinse, o ceașcă de cafea, un mănunchi de levănțică, o veioză aprinsă etc. Pe acest fond, muzica a devenit o meditație lirică, invitând publicul la liniște și trăire profundă.

Merită toate felicitările și toată

Melancolie de toamnă

Ceea ce ne-a atras atenția încă de la debut a fost decorul conceput de organizatori într-o cromatică pastelată și caldă, ce a generat accente de introspecție, generând amintiri, doruri, dar și momente de lumină interioară. În spatele unui covor de frunze aurii și arămii se

recunoștința noastră, toți cei care au evoluat în acest recital poetic, expresiv și profund emoționant, în care fiecare piesă a contribuit la crearea unei stări unitare, delicate, tipice anotimpului evocat. Pe scenă s-au aflat: Gabriela Pepelea, Alessandra Vamanu, Aurora Pală, Lidia Enache, Marusia Țăruși, Corina Cărămida-riu, Ionela Mardare-Mirică, Daniel Vieru, Tudor Atomi și invitatul de onoare – Radu Moroșanu – care a realizat acompaniamente de înaltă sensibilitate la nai. La pian: lect. univ. dr. Anca-Elena Păduraru și prof. Adrian Stroici.

Publicul a ascultat piese compuse de Doru Popovici, Eduard Caudela, Nicolae Bretan, Gheorghe Dima, Eugen Doga, Sabin Păutza, George Cavadia, Dan Mizrahi, Train Demetrescu, Gheorghe Sărac, Ioana Radu, Alexandru Grozuță, Aurel

Giroveanu, Mihai Lydic. *De ce nu-mi vii, Ochiul tău iubit, De ce oare eu te-am cunoscut, Călugărul din vechiul schit, Pe lângă plopii fără soț, Mi-e dor de ochii tăi adânci, Mai am un singur dor, Ciobănaș cu trei sute de oi* – sunt doar câteva din titlurile care au făcut audiența să frea-măte de încântare.

Dacă decupăm din impresiile de la final ale Gabrielei Pepelea aflăm că a fost vorba despre ... *O poveste spusă pe portativele inimii în tonalitățile toamnei. O seară de emoție și frumos la brațul minunaților soliști – studenți și alumi. Voci lor atât de frumoase au dat expresiei ținuta melancoliei, a visului, a dragostei, a tineretii. Fiecare interpretare a dat serii culoare de sufl și adevărate trăiri.*

Gianina BURUIANĂ

Aurora Pală, Gabriela Pepelea, Ionela Mirică Mardare, Elena Anca Păduraru, Daniel Vieru

tal dedicat emoției autentice și nostalgiei de toamnă. Vă invităm

aflau măsuțe, pe care regăseam paterfonul, apoi un teanc de cărți pur-

Dublă lansare de carte la Complexul Muzeal Național Neamț

Complexul Muzeal Național Neamț a organizat un notabil eveniment cultural care pune în valoare două personalități remarcabile ale României, Regina Maria și Sergiu Celibidache, prin intermediul unei duble lansări de carte. Două volume de referință care au apărut de curând la **Editura Omnium** au fost prezentate publicului nemțean; volumul **Regina Maria a României. Însemnări zilnice 1933**, ediție îngrijită de Acad. Georgeta Filitti (traducere) și Tudor Vișan-Miu (note), care dezvăluie detaliile cotidiene și reacțiile suveranei în fața crizelor politice interne și externe majore ale anului 1933 și al doilea volum, **Spațiul Celibidache**, semnat de Stejărel Olaru, istoric și director al editurii Omnium. Ultima apariție este o monografie riguros documentată, printr-o epuizare a surselor editate și o investigație laudabilă a surselor de arhivă, despre cariera dirijorului Sergiu Celibidache pe scena muzicală internațională dar și despre relația pe care excepționalul muzician a avut-o cu regimul comunist din România.

Evenimentul a avut loc duminică, 7 decembrie 2025, în Sala de festivități a Muzeului de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț în prezența distinșilor autori și a inclus și vizionarea scurt metrajului, „Sergiu Celibidache în România, februarie 1990”, scenariul și regia Nicolae Corjos, din arhivele Sahia Film.

Georgeta Filitti este istoric, autoare și editoare a numeroase volume de istorie, și traducătoare. A publicat numeroase cărți, ediții critice și sute de articole în reviste de specialitate din țară și străinătate. Membru de onoare al Academiei Române, Georgeta Filitti a obținut numeroase premii de-a lungul anilor și a fost decorată de Regele Mihai I cu Crucea Casei Regale (2012) și de Președintele României cu Ordinul Național

„Serviciul Credincios” în grad de Cavaler (2019).

Stejărel Olaru este istoric și autor. Printre cărțile care i-au fost publicate se numără „Ziua care nu se uită. 15 noiembrie 1987”, Brașov (în colab., Polirom, 2003; 2017), „Cei cinci care au speriat Estul. Atacul asupra Legației RPR de la Berna (februarie 1955)” (Polirom, 2003), „Stasi și Securitatea” (în colab., Humanitas, 2005), „Agentul nostru Vic-

tor” (Polirom, 2018), „Maria Tănase. Artista, omul, legenda” (Corint, 2019), „Nadia și Securitatea” (Omnium, 2021, 2025) și „A fost ca-n filme. Cea mai mare afacere a Securității” (în colab., Omnium, 2024). (N. R. – Comunicat de presă)

Red.

Miron Cristea – primul patriarh al României reîntregite

Porind de la faptul că la Marea Unire din Decembrie 1918 nu s-a produs doar unirea politică și teritorială a provinciilor românești dezrobite cu țara-mamă ci și o unificare a aspectelor culturale, religioase și a modelelor de organizare, administrativ-bisericești între bisericile ortodoxe din aceste provincii cu Biserica Ortodoxă Română din Vechiul Regat, voi încerca să prezint doar câteva aspecte ale rolului avut în aceste evenimente de mitropolitul primat Miron Cristea (1919-1925), devenit primul patriarh al României în perioada 1925-1939.

Născut pe 18 iulie 1868, în Toplița (județul Harghita), primind numele de botez Ilie, Miron Cristea a urmat cursurile Gimnaziului săsesc din Bistrița în perioada 1879-1883, după care, între anii 1883-1887, a fost elev al Gimnaziului grăniceresc din Năsăud. În intervalul 1887-1890 a învățat în cadrul Institutului Teologic din Sibiu iar în perioada 1891-1895 s-a dus la Budapesta, unde a fost student al Facultății de Litere și Filozofie și a susținut doctoratul în anul 1895, cu o teză despre viața și opera lui Mihai Eminescu.

Între anii 1890-1891, a fost directorul Școlii Confesionale Românești din Orăștie, pentru ca apoi, între 1895 și 1902, să își exercite funcția de secretar în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului. În perioada 1902-1909 apare în scriptele vremii în funcția de consilier (asesor) al Arhiepiscopiei Sibiului. A fost hirononit diacon (necăsătorit) pe data de 30 ianuarie 1900, în 8 septembrie 1901 arhidiacon, iar în anul 1902 s-a călugărit la Mănăstirea Hodoș-Bodog, lângă Arad, sub numele Miron. La data de 1 iunie 1908, Miron Cristea urcă scara ierarhiei bisericești în demnitatea de protosinghel, pentru ca la 21 noiembrie/3 decembrie 1909 să fie ales Episcop al Caransebeșului, calitate în care a exercitat o activă influență de apărător al valorilor

românismului, identității de neam și credinței ortodoxe în Transilvania aflată sub jugul imperial austro-ungar. A apărat dreptul școlilor confesionale românești din Banat față de încercările de maghiarizare forțată din partea guvernului de la Budapesta.

Miron Cristea a desfășurat și o activitate jurnalistică, politică, de implicare entuziastă în viața politică a vremii, făcându-se apărător al conștiinței de neam românesc și al credinței ortodoxe în Transilvania. Între anii 1898-1900 a desfășurat o intensă activitate publicistică din funcția de redactor al ziarului

Telegraful român. În 1905 a devenit președinte al Departamentului Sibiu al *Astrei*.

În calitate de episcop de Caransebeș, Miron Cristea a fost delegat al românilor din Transilvania, participând la Marea Adunare Națională de pe Câmpul lui Horea, la Alba-Iulia, din data de 1 decembrie 1918. Este membru la delegației românilor din Transilvania care s-a dus la București spre a prezenta regelui și guvernului României Actul unirii Transilvaniei cu țara-mamă. Ca episcop primat de Caransebeș, nu s-a remarcat doar în înfăptuirea Marii Uniri ci și în unirea bisericilor românești din afara granițelor țării, cu patria mamă. Alături de alți

delegați, Episcopul Miron Cristea a rostit, în fața Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, cuvântări entuziaste privind înfăptuirea Marii Uniri.

Din Cuvântarea sa, după citirea rezoluției de Unire, se desprinde însuflețirea și bucuria uriașă a reîntregirii unui neam, binecuvântată de ierarhii bisericilor românești: „*Ceasul deschiderii a sosit. Nu putem și nici n-avem lipsă să rețezăm Carpații, căci ei sunt și trebuie să rămână și în viitor inima românismului dar simțesc și astăzi, prin glasul unanim al mulțimei celei mari, vom deschide iar și pen-*

tru totdeauna porțile Carpaților ca să poată pulsa prin arterele lor cea mai caldă viață românească și ca prin aceasta să ni se înfăptuiască «acel vis neîmplinit, copil al suferinții/de dorul ei ne-au răposat și moșii și părinții». Am ferma convingere că glasul vostru unanim și prin voi glasul întregii națiuni se va concentra asupra singurei dorințe, pe care o pot exprima în trei cuvinte: «Până la Tisa!» Amin!»

La data de 7 iunie 1919, a fost ales membru de onoare al Academiei Române, iar pe 18 decembrie 1918, Mitropolit Primat al României reîntregite, fiind înscăunat pe 19 decembrie 1919.

A fost inițiatorul proiectului

Catedralei Mântuirii Neamului, ca un simbol al conștiinței de neam și al identității cultural-spirituale peste milenii a neamului românesc, concept care depășește înțelesurile conceptului de *națiune*.

În data de 4 februarie 1925 a devenit primul Patriarh al României Mari, prin ridicarea scaunului mitropolitan-primațial la rangul de Patriarhie a României și este investit în această demnitate la data de 1 noiembrie 1925.

Pe plan politic, a făcut parte din Regență (în perioada 20 iulie 1927- 8 iunie 1930) și a exercitat funcția de prim-ministru între 10 februarie 1938 și 6 martie 1939.

A trecut la cele veșnice pe 6 martie 1939, la Cannes (Franța) și a fost înmormântat în Catedrala Patriarhală din București.

Dintre reperele activității sale pastoral-misionare, merită amintite: contribuția sa la realizarea unificării organizațional - administrative și canonice a Bisericii Ortodoxe Române și organizarea Patriarhiei. În anul 1925, a făcut posibilă inițierea și adoptarea statutului de organizare și funcționare al BOR. Sub egida lui, a reapărut revista *Biserica Ortodoxă Română* iar în 1921 s-a inițiat apariția revistei *Apostolul*, ca organ de publicitate al Arhiepiscopiei Bucureștilor. Sub patronajul său s-au tradus și tipărit Biblia Sinodală (1936) și alte ediții din Noul Testament și s-au tipărit cărți teologice în cadrul Editurii Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Tot Miron Cristea a înființat Seminarul Teologic «Miron Patriarhul» din Câmpulung (în 1922) pentru orfanii de război și Academia de muzică religioasă de la București (1927). A fost cel care a ridicat actualul Palat Patriarhal și a repictat Catedrala Patriarhală, fiind și ctitorul schitului de lemn de la Toplița, locul său natal.

Prof. dr. Mihai FLOROAI

0 2. LABIȘ, Nicolae (2 dec. 1935 – 22 dec. 1956) – 90 ani de la nașterea poetului;

02. LIPATTI, Dinu (19 mart. 1917 – 2 dec. 1950) – 75 ani de la moartea compozitorului și pianistului;

04. RILKE, Rainer Maria (4 dec. 1875 – 29 dec. 1926) – 150 de ani de la nașterea poetului austriac;

08. SIBELIUS, Jan (8 dec. 1865 – 20 sept. 1957) – 160 de ani de la nașterea compozitorului finlandez;

13. MAITEC, Ovidiu (13 dec. 1925 – 18 mart. 2007) – 100 de ani de la nașterea sculptorului;

13. PERLEA, Ionel (13 dec. 1900 – 29/30 iul. 1970) – 125 de ani de la nașterea compozitorului și dirijorului;

16. BEETHOVEN, Ludwig

CALENDAR – decembrie 2025

van – 255 de ani de la nașterea compozitorului;

17. BASSARABESCU, I. A. (17 dec. 1870 – 27/29 mart. 1952) – 155 de ani de la nașterea scriitorului;

17. PIPPIDI, Dionisie (17 dec. 1905 – 19

iul. 1993) – 120 ani de la nașterea filologului;

22. BRĂTIANU, Vintilă (16 sept. 1867 – 22 dec. 1930) – 95 ani de la moartea omului politic;

27. RONSARD, Pierre de (11 sept. 1524 – 27 dec. 1585) – 440 de ani de la moartea poetului francez;

28. ESENIN, Serghei (3 oct. 1895 – 28 dec. 1925) – 100 de ani de la moartea poetului rus;

28. MURGU, Eftimie (28 dec. 1805 – 12 mai 1870) – 220 ani de la nașterea filozofului și filologului.

(Red.)

1 Decembrie – o inimă românească ce bate dincolo de hotare

În fiecare an, la 1 Decembrie, Ziua Națională a României depășește granițele statului român și se așază, cu discreție și emoție, și în inimile oamenilor din Republica Moldova. Nu este o sărbătoare oficială, dar este una trăită profund – ca o

dova, această zi nu este doar o lecție de istorie, ci o stare de suflet. Tricolorul purtat pe stradă, o floare depusă la un monument, o horă jucată în piață sau un cântec românesc fredonat cu emoție devin gesturi simple, dar încărcate de semnificații adânci. Ele exprimă dorul de unitate, nevoia de apartenență și respectul față de istoria care ne-a format.

la care au participat zeci de locuitori și reprezentanți ai autorităților publice. Oamenii au ieșit în stradă pentru a-și exprima identitatea și apartenența la valorile românești.

Și în Chișinău, dar și în alte orașe și sate, 1 Decembrie adună oameni în jurul monumentelor, în săli de cultură sau în curți de școală. Se rostesc nume de personalități, se recită poezii, se cântă despre neam și credință. Sunt momente de reculegere și de reflecție, în care trecutul și prezentul se întâlnesc, iar viitorul este privit cu speranță.

Pentru cei care sărbătoresc această zi în Republica Moldova, 1 Decembrie nu este despre politică, ci despre memorie și demnitate. Este despre părinți și bunici care au păstrat limba română ca pe o moștenire sacră, despre profesori care o predau cu responsabilitate, despre tineri care caută sens și identitate.

Ziua Națională a României, trăită pe malul stâng al Prutului, este dovada că granițele pot despărți state, dar nu pot rupe legături de suflet. Ea rămâne o punte între oameni, o mărturie vie a faptului că unitatea începe din inimă și continuă prin memorie, cultură și solidaritate.

La Soroca, în cetate...

reamintire a rădăcinilor comune, a limbii care ne unește și a unui trecut împărtășit.

Pentru mulți cetățeni ai Republicii Mol-

dova, această zi nu este doar o lecție de istorie, ci o stare de suflet. Tricolorul purtat pe stradă, o floare depusă la un monument, o horă jucată în piață sau un cântec românesc fredonat cu emoție devin gesturi simple, dar încărcate de semnificații adânci. Ele exprimă dorul de unitate, nevoia de apartenență și respectul față de istoria care ne-a format.

ci trăiește în comunități și în conștiința colectivă.

În orașul Sângerei a fost organizat un marș

RED. Chișinău

Unitate prin știință:

Academiile românești își dau mâna pentru viitor

Conferința „Rolul științei în lumea modernă – inteligența artificială. Provocarea secolului XXI”, desfășurată pe data de 6 noiembrie, în Aula Academiei Române și în Sala Azurie a Academiei de Științe a Moldovei (AȘM), ar putea marca momentul fondării Rețelei Academiilor din Spațiul Românesc (RASR) – o inițiativă anunțată de acad. Ion Țigăneanu, președintele AȘM, pentru consolidarea colaborării multidisciplinare dintre instituțiile academice din România și R. Moldova.

Evenimentul, organizat de Academia Română și AȘM, în parteneriat cu principalele academii de ramură din România, a reunit numeroși specialiști de pe ambele maluri ale Prutului.

Deschizând lucrările, acad. Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, a salutat unitatea științifică dintre cele două instituții: „Academiile noastre funcționează ca o singură entitate.” El a avertizat însă asupra riscurilor asociate inteligenței artificiale: „AI devine copleșitoare; nu mai putem trăi fără ea, dar poate deveni primejdioasă. Ceea ce părea science-fiction – roboți care domină lumea – nu mai e departe de realitate.”

Acad. Ion Țigăneanu a descris noua Rețea drept „un catalizator pentru inovație și platformă de schimb de idei și resurse”. RASR

va crea un cadru structurat pentru cercetare comună, proiecte interdisciplinare și o voce științifică unitară pe plan internațional.

Referindu-se la AI, acad. Țigăneanu a subliniat că aceasta „nu mai este o tehnologie emergentă, ci un element transformator al tuturor domeniilor”, salutând totodată inițiativa Academiei Române de a forma un consiliu consultativ pentru recomandări etice și reglementare. „Sunt convins că RASR va deveni un catalizator pentru inițiative multidisciplinare în domeniul AI”, a conchis președintele AȘM.

Mesaje video au fost transmise de prof. Peter Gluckman, președintele Consiliului Științific Internațional, și prof. James Rothman, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie sau Medicină (2013), Universitatea Yale.

Cuvinte de salut au avut președinții Academiilor de ramură din România: Prof. Mircea BEURAN, Academia de Științe Medicale; Prof. Bogdan Liviu CIUCĂ, Academia de Științe Juridice; Prof. Valeriu V. JINESCU, Academia de Științe Tehnice; Prof. Ioan JELEV, Academia de Științe Agricole și Silvicultură.

În cadrul sesiunii de comunicări, experți din România și Republica Moldova au pledat pentru o abordare multidisciplinară a inteligenței artificiale, cu integrarea domeniilor precum medicina,

agricultura, dreptul, educația și spiritul uman într-o viziune integrată și etică.

Evenimentul s-a încheiat cu interpretarea *Imnului Dezvoltării Durabile „Planeta Albastră”* (autor – Prof. Constantin RUSNAC, Doctor Honoris Causa al AȘM), lansat la Geneva, pe 15 decembrie 2023, în cadrul Ceremoniei de Încheiere a Anului Internațional al Științelor Fundamentale pentru Dezvoltare Durabilă.

Cristina BUMBU,
Academia de Științe a Moldovei

In Memoriam

ILIE ILAȘCU – apostol al demnității și jertfei naționale

Puține nume din istoria recentă a Basarabiei au devenit sinonime cu demnitatea, curajul și fidelitatea față de românism așa cum a devenit numele lui Ilie Ilașcu. Pornit din satul Taxobeni, raionul Fălești, el a crescut într-o familie simplă, dar cu dragoste profundă pentru limbă, neam și adevăr. Această dragoste l-a purtat, în anii frământați ai renașterii naționale, în primele rânduri ale luptei pentru identitatea românească în stânga Nistrului.

În Tiraspolul anilor '90, în inima unei regiuni în care se încerca ștergerea memoriei românești, Ilie Ilașcu a devenit un stâlp de lumină. Ca lider al Frontului Popular în Transnistria și apărător neclintit al limbii române, el a fost un sprijin moral pentru localnici și un semn că, dincolo de amenințări și presiuni, adevărul are susținători.

Golgota „Grupului Ilașcu”

În 1992, în plin conflict de la Nistru, Ilie Ilașcu a fost arestat de autoritățile separatiste de la Tiraspol, alături de camarazii săi Andrei Ivanțoc, Alexandru Leșco și Tudor Petrov-Popa. Înscenarea juridică, presiunile, izolarea și violența psihologică nu au reușit să-i frângă credința.

Condamnat la moarte de un tribunal ilegal, Ilașcu a petrecut nouă ani în detenție, în condiții inimaginabile. Pentru mulți, ar fi fost capătul drumului. Pentru el, a fost un nou început al mărturisirii.

Scrisorile sale din închisoare, rostirile pline

(30 iulie 1952, Taxobeni – 17 noiembrie 2025, București)

de hotărâre, refuzul de a ceda în fața nedreptății au devenit simboluri ale rezistenței românești. În 2004, cauza sa a ajuns la Strasbourg, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a condamnat Rusia pentru implicarea în menținerea regimului transnistrean și pentru violarea drepturilor fundamentale ale deținuților politici.

Eliberarea și slujirea neamului

Eliberat în 2001, Ilie Ilașcu nu și-a încheiat misiunea. A continuat să slujească interesul național în Parlamentul Republicii Moldova și, ulterior, în Senatul României. A militat consecvent pentru apropierea celor două state românești, pentru educație, pentru protejarea drepturilor românilor din stânga Nistrului și pentru afirmarea

istoriei adevărate.

Nu a ezitat niciodată să vorbească despre suferință, dar nu ca reproș, ci ca mărturie și responsabilitate. Spunea adesea: „Am fost în temniță nu pentru mine, ci pentru neamul meu.”

Moștenirea lui Ilie Ilașcu

Pentru generațiile care vin, numele lui Ilie Ilașcu rămâne o lecție de demnitate. El ne amintește că libertatea nu este un dar, ci o responsabilitate; adevărul trebuie apărat chiar și atunci când prețul este viața; identitatea românească nu este o poveste, ci un angajament.

O asemenea viață nu se încheie odată cu trecerea în eternitate. Ea continuă să lumineze conștiințele și să ne cheme la trezire, unitate și curaj. Ilie Ilașcu a fost nu doar un luptător politic, ci un apostol al demnității, un martor al jertfei pentru idealul românesc. Astăzi, când România și Republica Moldova se află în fața unor noi provocări istorice, exemplul lui Ilie Ilașcu rămâne un reper moral.

Să-i cinstim memoria nu doar prin cuvinte, ci prin atitudine: prin apărarea valorilor, prin educație, prin cultivarea adevărului și prin dragoste pentru această limbă și acest neam.

Veșnică pomenire și glorie eroului Ilie Ilașcu!

Nadejda LAVRIC, vicepreședinte FSEȘ, profesoară de istorie

Sprijin pentru educație:

Elevii din Corlăteni și Singureni au primit cadouri din partea Guvernului României

Elevii din localitățile Corlăteni și Singureni, raionul Râșcani, au avut parte de o bucurie specială în prag de sărbători. Cu sprijinul Guvernului României, prin intermediul Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova (DRRM), copiii au primit pachete cu rechizite școlare și jucării, menite să le susțină parcursul educațional și să le aducă un moment de emoție și încredere.

Acțiunea de donație s-a desfășurat în instituțiile de învățământ din cele două localități și a vizat, în special, elevii din familii cu posibilități mai reduse. Pachetele au inclus rechizite necesare procesului educațional – caiete, instrumente de scris, materiale didactice – dar și jucării de pluș, oferite ca semn de grijă și atenție față de cei mici.

„Pentru un copil, un caiet nou sau o jucărie primită cu drag nu este doar un obiect. Este un semn

că cineva se gândește la el, că munca și visurile lui contează. Astfel de gesturi simple pot aduce curaj, bucurie și dorința de a merge mai departe cu încredere”, au menționat organizatorii acțiunii.

Și Episcopia de Bălți a decis să se implice în acest program social. „Copilăria este așa, că se bucură mult de cadouri. Suntem și în ajunul sărbătorilor de iarnă, vine Sfântul Ierarh Nicolae. Pornim către Nașterea Domnului, către Crăciun, și este și în ajunul zilei de 1 decembrie, Ziua Națională a României. Cadourile sunt binevenite și ne-am bucurat împreună cu copiii pentru acest moment frumos oferit de către Guvernul României” – a comentat PS Antonie, episcop de Bălți.

Pentru comunitățile din Corlăteni și Singureni, această inițiativă a fost primită cu recunoștință. Cadrele didactice și părinții au subliniat că sprijinul oferit nu înseamnă doar ajutor material, ci și un im-

portant sprijin moral pentru copii, mai ales în localitățile rurale.

Pe durata proiectului se pre-

de învățare pentru fiecare copil, indiferent de mediul din care provine.

**CU SUTE DE COPII DIN
R. RÂȘCANI, MAI FERICIȚI**

conizează distribuirea a 3000 de cadouri, în toate regiunile republicii. Acțiunea se înscrie într-un program mai amplu derulat de DRRM, care urmărește susținerea educației din Republica Moldova și crearea unor condiții mai bune

Grija față de copii și educație rămân cele mai sigure investiții în viitor: un viitor construit prin solidaritate, responsabilitate și atenție față de oameni.

Angelina BEGU

Atunci când tăcerea nu mai este o opțiune, fii vocea care oprește violența în școală!

La Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca, într-un noiembrie care miroase a frunze umede și nerăbdare adolescentină, s-a întâmplat ceva ce ar putea părea mărunț, dar nu este. Pentru câteva zile, holurile școlii au devenit spații de reflecție. Vocile elevilor au prins curaj, au urcat pe pereți prin postere colorate, au vibrat în discuții sincere și au spus, răspicat: „Violența nu este putere.”

Campania „Fii vocea care oprește violența

calendarul instituției. A fost, mai degrabă, o pauză necesară în care școala întregă s-a privit în oglindă. A fost o invitație la a asculta și a fi auzit, la a înțelege unde doare și de ce, la a nu mai trece indiferent pe lângă suferința celuilalt.

La intrare, elevii au expus o galerie de mesaje anti-violență. Erau acolo desene, colaje, cuvinte decupate, metafore vizuale. Unele naive, altele surprinzător de mature. Fiecare poster era un fel de mărturisire: „Și noi vedem. Și noi simțim. Și nouă ne pasă.” Uneori, arta spune ceea ce noi evităm să formulăm.

Într-o altă zi, elevii de la Colegiu și cei din clasa a 9-a de la Gimnaziul „Dumitru Matcovschi” au discutat despre bullying.

Fără profesori care să domine dialogul, fără formule sterile. Doar elevi care, cu timiditate la început, apoi cu tot mai

S-a vorbit despre glume care nu sunt glume, despre tăcerea care doare, despre etichete care rămân lipite ani întregi. Și s-a înțeles, poate mai profund ca oricând, că violența nu începe cu pumni, ci cu un cuvânt aruncat nepăsător.

Campania s-a încheiat cu „Ziua Respectului”, o zi despre gesturi mici: un salut cald, o întrebare sinceră, o privire care nu evită, ci încurajează. A fost poate cea mai simplă activitate, dar și cea mai necesară. Pentru că respectul nu se predă. Respectul se trăiește.

Ceea ce s-a întâmplat la Colegiul „Mihai Eminescu” este mai mult decât o campanie. Este un memento că școala poate fi nu doar locul unde se învață formule și teoreme, ci și locul unde, pas cu pas, se învață viața. Unde vulnerabilitatea poate fi împărtășită. Unde tăcerea poate deveni voce. Unde vocea poate deveni schimbare.

Poate că violența nu va dispărea peste noapte. Poate că adolescenții vor continua să se ciocnească de nesiguranțele lor. Dar, atâta timp cât există astfel de inițiative, există și speranță. Iar speranța, la rândul ei, este o formă de curaj.

Ludmila DUBCIUC,
director adjunct,

Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca

în școală!”, organizată de profesoara Tatiana Mitrofan, nu a fost doar o acțiune planificată în

mult curaj, au povestit despre momente în care au fost martori sau ținte ale agresivității.

Mai mult timp pentru rapoarte decât pentru copii

Dimineța începe devreme. Îmi pregătesc materialele pentru lecție, caietele copiilor, fișele de lucru. În drum spre școală, mă gândesc la activitățile de astăzi: cum să îi fac pe elevi să înțeleagă mai bine textul literar, cum să îi implic în exerciții de grup, cum să le dau curaj celor mai timizi.

Când intru în clasă, mă întâmpină privirile lor curioase. Copiii sunt plini de energie, iar fiecare întrebare pe care o pun îmi amintește de motivul pentru care am ales această profesie. Îmi place să fiu alături de ei, să le descopăr potențialul, să le ofer sprijin. În acele momente, vocația mea prinde viață.

Dar odată ce clopoțelul anunță sfârșitul orelor, începe o altă realitate. În cancelarie mă așteaptă teancuri de hârtii: rapoarte, registre, planuri individualizate, fișe de evaluare. Îmi iau pixul și încep să completez. În loc să pregătesc o lecție creativă pentru mâine, îmi consum energia în tabele.

Dimineța – bucuria copiilor

Copiii vin cu întrebări, cu povești, cu dorința de a fi ascultați. Îi privesc cum își deschid caietele și

cum așteaptă să le fiu alături. În clasă, timpul curge altfel: fiecare exercițiu, fiecare explicație e o mică victorie. Îmi dau seama că aici este adevărata educație – în dialog, în răbdare, în atenția pe care o ofer.

După-amiaza – lupta cu hârțiile

La prânz, când școala se golește, rămân în clasă. Pe coridor se aud doar pașii rătăciți ai câtorva colegi, și ei prinși în aceeași luptă. Ne privim obosiți, fiecare cu dosarele lui. Suntem profesori, dar ne simțim funcționari.

Îmi notez observații, completez fișe, verific planuri. Încerc să nu mă gândesc că timpul acesta ar fi putut fi dedicat copiilor. Îmi dau seama că atenția mea se împarte între ei și obligațiile birocratice. Este un paradox dureros: vocația mea e să fiu cu elevii, dar sistemul mă obligă să fiu cu hârțiile.

Seara – oboseala care nu se vede

Seara târziu, lumina din cancelarie încă arde. Îmi închid dosarele și îmi strâng lucrurile. Oboseala nu se vede în rapoarte,

dar se simte în suflet. Îmi dau seama că am petrecut mai mult timp cu hârțiile decât cu copiii.

Frustrarea crește. Educația

gistre, ci în oameni. În progresul copiilor, în bucuria lor de a învăța, în curiozitatea pe care o păstrăm vie. Dacă vrem o școală de calitate,

riscă să devină mecanică, iar relația profesor-elev să se reducă la formalități. În loc de inspirație și dialog, se instalează rutina și raportarea.

Reflecție

Educația nu se măsoară în re-

trebuie să reducem birocrăția și să redăm profesorilor timpul pentru ceea ce contează cu adevărat: copiii.

Ana STELEA,
cadru didactic de sprijin,
Gimnaziul Hâjdieni,
raionul Glodeni

În paginile jurnalului său, Hortensia Papadat-Bengescu nota: „Voi scrie roman... E deziderat, e constatare și e comandă. Așadar, voi scrie... Dar ce e un roman pentru mine? Voi afla. Va fi ceva aspru, grav, fără cruțare, ca viața cea (de) dincolo de fațada reală.” După scrierile de tinerețe urmează, într-adevăr, perioada marilor romane. Ciclul Hallipilor („Fecioarele despletite”, „Concert din muzica de Bach”, „Drumul ascuns”, „Rădăcini”, „Străina”) și „Logodnicul” reprezintă, de fapt, operele de maturitate ale scriitoarei.

Acum, se îndepărtează de scrierile de tinerețe – unde abordările erau orientate spre explorarea unor teme legate de natura umană; romanul, așadar, reprezintă un „deziderat” esențial, o „constatare” a realității din jurul ei și, totodată, o „comandă” interioară ce o îndeamnă să scrie. Aceste cuvinte reflectă, de fapt, un proces de autoexaminare și de asumare a unui rol fundamental în literatura română, o cale pe care o parcurge cu fermitate și curaj.

Necesitatea de a crea un roman care să fie „aspru, grav, fără cruțare”, o definiție a operei literare, poate fi interpretată drept formă de îmbinare a idealismului artistic cu realismul crud al vieții. Viziunea asupra romanului nu se rezumă la o simplă ficțiune, ci reprezintă o „constatare” a umanului, o reflectare a trăirilor adânci ale individului și a relațiilor complicate dintre oameni; romanul devine o oglindă a unei lumi care nu se lasă înfrumusețată superficial de „fațada reală”, adică de aparențele și convențiile care ascund adevăratele conflicte și suferințe interioare ale oamenilor.

Ciclul Hallipilor include romane care urmăresc evoluția relațiilor complexe dintre personaje, începând cu „Fecioarele despletite” și continuând cu „Concert din muzica de Bach”, „Drumul ascuns”, „Rădăcini” și „Străina” (roman pierdut la editură, din care au rămas doar câteva fragmente). Aceste lucrări au la bază o structură narativă densă și introspectivă, care prilejuiește analiza psihologică profundă a fiecărui personaj.

În „Fecioarele despletite”, de exemplu, prozatoarea își pune în evidență abilitatea de a surprinde contradicțiile din sufletul uman, de a explora frământările interioare ale individului și de a scoate la iveală conflictele între idealurile personale și realitatea cotidiană.

„Concert din muzică de Bach”, subliniază – în mod similar – contrastul dintre frumusețea muzicală și brutalitatea cotidianului. Romanul se construiește în jurul ideii de „artă” ca refugiu în fața unei lumi necruțătoare, pe de o parte, și ca mijloc de înțelegere profundă a adevărului, pe de altă parte. Muzica lui Bach devine pretextul unei ordini perfecte, dar imposibil de atins în realitatea

propriile origini, cu traumele trecutului, dar și cu datoria de a le înfrunta pentru a putea evolua; „aspru, grav, fără cruțare” aproape devin necesități pentru a putea înfrunta realitatea propriei existențe.

„Străina” reprezintă, poate, cel mai îndrăzneț pas al Hortensiei Papadat-Bengescu în analiza umanului. Ina (abreviere de la „Străina”) devine o metaforă a alienării și a

relații complexe, în care dragostea, trădarea și alienarea se intersectează, iar fiecare decizie are repercusiuni grave asupra destinului lor. Este un roman al alegerilor și al consecințelor, al realității necruțătoare și al dorinței de a înțelege și de a accepta această realitate.

În final, arătăm că opera Hortensiei Papadat-Bengescu poate fi considerată o mare reflecție asupra condiției umane, o analiză profundă a relațiilor interumane și a conflictului interior al individului. Personajele sale – adesea complexe și contradictorii – sunt supuse unui examen introspectiv riguros, ceea ce sugerează o sensibilitate controlată de rațiune. Feminitatea e de natură interioară, cenzurată de o rațiune mereu trează – aspect esențial al scrisului său: deși autoarea este una dintre primele femei romancier din literatura română modernă, proza ei evită sentimentalismul excesiv și cultivă o viziune obiectivă, aproape rece, asupra realității. Viziunea sa literară, despre roman se împlinește pe deplin în ciclul Hallipilor și în „Logodnicul” prin personajele create, surprinse în momente de criză existențială.

În „Autobiografie”, romanciera nota: „Starea de grație! Am scris nevoit la început în zgomotul cotidianului. Am dobândit un exercițiu tot mai perfecționat de a mă abstrage. Am scris pe genunchi, pe un colț de masă, în tren, oriunde și în același timp căpătând deprinderi. Nici acum nu mă pot închipui în fața unui birou mare. Mi s-ar părea o precuțetare a libertății mele.” Este un autoportret artistic marcat de spontaneitate, adaptabilitate și o profundă libertate interioară în actul scrierii; o inspirație ce poate veni oriunde și oricând, indiferent de condițiile exterioare.

Prof. dr. Gheorghe BRÂNZEI

Femeia în fața oglinzii. Hortensia Papadat-Bengescu la 70 de ani de la dispariție (III)

exterioară, ce pare să copleșească sufletul uman cu tragismul său. În acest context, romanul devine, în cele din urmă, o încercare de a adânci înțelegerea și conștientizarea propriei identități.

„Drumul ascuns” se remarcă printr-o analiză a vieții interioare și a imposibilității de a evada dintr-o realitate profund marcată de limitările sociale și personale. Personajele se află în fața unui drum ce le pare „ascuns” – nu doar în sens metaforic, ci și real – un drum pe care trebuie să-l urmeze pentru a înfrunta propriile lor temeri și neîmpliniri. Acest roman reiterează ideea de neputință a omului de a scăpa de propriile constrângeri și limite, un alt aspect esențial în viziunea literară a Hortensiei Papadat-Bengescu.

În „Rădăcini”, autoarea explorează trecutul și legăturile adânci ale omului cu originile sale. Aici, rădăcinile devin simbol al nevoii de a înțelege și reconcilia trecutul cu prezentul, un leitmotiv frecvent întâlnit în literatura interbelică, dar care, în cazul romancierei, capătă o dimensiune psihologică profundă. Personajele se confruntă cu

distanțării față de o realitate familiară, dar dureroasă, în același timp. Personajul principal se simte străin în fața propriei sale vieți, iar această senzație interioară devine cheia înțelegerii propriului destin. Aici, tema alienării este dusă la extrem, oferind o imagine profund umană, tragică, despre felul în care individul se poate simți pierdut în mijlocul unei lumi care nu-l mai înțelege.

„Logodnicul”, considerat, prin excelență, romanul de maturitate al Hortensiei Papadat-Bengescu, se situează la intersecția tuturor acestor teme și idei, fiind o lucrare ce îmbină introspecția psihologică cu reflecțiile asupra relațiilor sociale și afective. Personajele din acest roman sunt prinse într-o rețea de

Casa memorială „Hortensia Papadat-Bengescu”

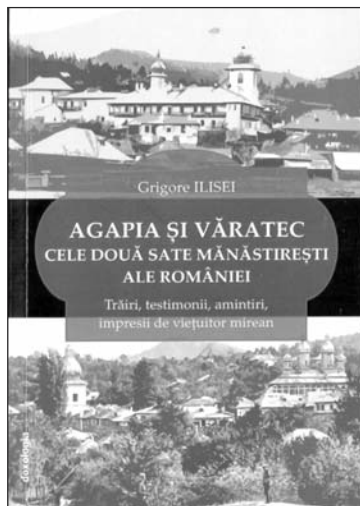
Grigore Ilisei – mărturii de viețuitor mirean

• lansarea cărții „Agapia și Văratec – cele două sate mănăstirești ale României”

Pentru cei care au ales să-și petreacă duminica de 16 noiembrie 2025 la lansarea cărții „Agapia și Văratec – cele două sate mănăstirești ale României”, decizia s-a dovedit de bun augur, deoarece au avut parte de un eveniment de foarte înaltă și elevată ținută. Și nici nu se putea altfel, având în vedere că întâlnirea a fost patronată de **Cristina Mihaela Verzea** – director adjunct științific al Complexului Național Muzeal Neamț, care, din această poziție contribuie la coordonarea și gestionarea activităților muzeale, promovând totodată patrimoniul cultural și istoric al regiunii. Cu o experiență bogată în domeniul muzeologiei, Cristina Mihaela Verzea joacă un rol esențial și în dezvoltarea unor proiecte culturale și educaționale ale Complexului Muzeal și se implică activ în inițiative menite să atragă vizitatori și să crească vizibilitatea muzeului în comunitate și dincolo de aceasta.

Evenimentul a fost remarcabil în special datorită personalităților care au participat și anume autorul volumului, scriitorul, omul de litere și jurnalistul **Grigore Ilisei**, conf. univ. dr. **Livia Iacob**, director executiv al Editurii Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și **Cătălin Jeckel**, consilier cultural al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei și director al Editurii Doxologia.

Din discursul **Cristinei Mihaela Verzea** decupăm un fragment, în care se adresează în egală măsură publicului dar și autorului cărții: *Nu cred că există cineva din această sală care să nu fi mers la Agapia și Văratec, fie pentru a se reculege, fie pentru a se încărca de bine și de frumos, fie pentru a-și însoți oaspeții și a se mândri cu aceste comori ale ortodoxiei românești. Cele două mănăstiri au dăruit atâtor generații mărturii spirituale pe care iată, cu înconfundabilul har de povestitor ni le dăruieți în cele 326 de pagini ale volumului pe care astăzi îl lansăm. Bucurii spi-*

rituale care au fost dăruite oaspeților statornici în căutarea luminii, cum foarte frumos spunea Presfinția Sa, Părintele Timotei Prahoveanu, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. Totodată, aceste bucurii au fost dăruite și pelerinilor grăbiți, care au fost la rândul lor mișcați de acest

cini sau colegi, prelungirea acestui lux fiind vacanțele petrecute la Agapia sau Văratec, adică cele două sate mănăstirești pe care autorul acestei frumoase cărți apărute la Editura Doxologia le aduce în fața noastră prin testimonii, amintiri și impresii de viețuitor mirean.

Este o carte a cărților această impropriu spus monografie, această călătorie într-un timp al sacralului pe care foarte mulți dintre trăitorii de azi nici măcar nu-l pot concepe. Este un timp pe care Grigore Ilisei îl reinvie printr-un lexic care este cu totul particular, al domniei sale, al scriitorului, al prozatorului, al autorului de nuvele și romane, care este sadovenian de atent cu cuvintele și care știe că toate vocabulele unui autor contribuie la a reașeza, din temelii, o lume despre care unii pot crede că trebuie să fie uitată. Grigore Ilisei se încăpățânează să aducă în prezent ceea ce de fapt este atemporal, pentru că sacralul – și a spus-o foarte bine Mircea Eliade – nu are indici temporali. Sacralul preexistă, există și va continua să dea sens lumii și într-un viitor în care noi nu vom mai exista fizic. Acest sacru este foarte greu de surprins în cuvinte și maestrului Grigore Ilisei îi reușește foarte bine acest lucru. De ce? Pentru că o face cu smerenie... – a mărturisit în final Livia Iacob.

Cristina Mihaela Verzea

univers neprihănit, cum foarte frumos l-ați numit.

Conf univ. dr. **Livia Iacob** a început prin a povesti crâmpie ale unei copilării trăite într-un regim comunist, în care își permitea uneori luxul să calce în vreo biserică, alături de ve-

Cătălin Jeckel, atât în calitate de cititor cât și de editor a declarat că *la Doxologia acest volum nu este o apariție solitară, singulară, ci a fost precedat de alte cărți scrise de domnul Grigore Ilisei în același duh: Pisaniile de azi și de demult, Osteneli sacerdotale, Convorbiri, taifasuri, divanuri, portrete și Sanctuarele memoriei, fiind doar câteva dintre cărțile de aceeași factură, care ar putea constitui veritabile surse auxiliare, suport pentru orele de limbă și literatură română, în cadrul învățământului preuniversitar și nu numai. Aceste lucrări ale domniei sale trădează o fascinație și o îndrăgostire irevocabilă față de frumosul imaterial așezat într-un frumos material, căci ce altceva sunt alcătuirile de piatră și lemn ale bisericilor, durate pe rugăciunea neîncetată și rugăciunea inimii.*

Despre propria-i carte **Grigore Ilisei** spune: *Am purces la un asemenea demers, scriind încă din deceniile regimului ateu despre aceste rezervații de îngeri, rezistente împotriva tuturor tentativelor de suprimare. Sigur, odată ce zidurile au căzut și libertatea și-a regăsit locul în așezământul nostru statal, am putut spori lucrarea noastră întru revelare către lumea largă, care trebuia să aibă știință cu privire la acest tezaur al ortodoxiei românești. La Agapia și la Văratec are loc ceva neasemuit, o osmoză, în cadrele sacralului, între viața călugărească și cea mirenească. E o înfrățire benefică ambelor părți, care nu smințește rosturi, ci adaugă valori, când acestea consonează.*

Publicul a fost atât de mult cucerit de valoarea personalităților de la pupitrul și de discursul acestora, a intrat atât de profund în povești, încât la sfârșit sala a devenit neîncăpătoare pentru doritorii de autografe, pe care Grigore Ilisei le-a acordat cu multă răbdare, calm și atenție, în vorbe de duh personalizate pentru fiecare.

Gianina BURUIANĂ

0 **2. COTRUȘ, Aron** (2 ian. 1891 – 1 nov. 1961) – **135** de ani de la nașterea filologului și scriitorului;

06. MINULESCU, Ion (6 ian. 1881 – 11 aprilie 1944) – **145** de ani de la nașterea poetului;

08. VERLAINE, Paul (30 martie 1844 – 8 ian. 1896) – **130** de ani de la moartea poetului francez;

10. MOISIL, Grigore (10 ian. 1906 – 21 mai 1973) – **120** ani de la nașterea matematicianului;

12. LONDON, Jack (12 ian. 1876 – 22 nov. 1916) – **150** de ani de la nașterea scriito-

rii american;

13. JOYCE, James (2 feb. 1882 – 13 ian. 1941) – **85** de ani de la moartea scriitorului irlandez;

17. CARAGIALE, I. Mateiu (25 martie

CALENDAR – ianuarie 2026

1885 – 17 ian. 1936), – **90** de ani de la moartea scriitorului;

24. HOFFMAN, Ernst Theodor A. (24 ian. 1776 – 25 iunie 1822) – **250** de ani de la nașterea scriitorului;

27. MOZART, Wolfgang Amadeus (27

ian. 1756 – 5 dec. 1791) – **270** de ani de la nașterea compozitorului;

27. PIERSIC, Florin (27 ian. 1936) – **90** de ani de la nașterea actorului;

27. VERDI, Giuseppe (10 oct. 1813 – 27 ian. 1901) – **125** ani de la moartea compozitorului italian;

28. DOSTOIEVSKI, Feodor M. (30 oct. 1821 – 28 ian. 1881) – **145** de ani de la moartea scriitorului;

28. KADARE, Ismail (28 ian. 1936) – **90** de ani de la nașterea scriitorului albanez.

(Red.)

Zilele Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu” Neamț

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț a sărbătorit *Zilele Bibliotecii*, miercuri, 10 decembrie 2025, și joi, 11 decembrie 2025, cu evenimente cultural-artistice de o mare diversitate tematică.

Prof. Mihaela Mereuță, managerul instituției, a spus că *Zilele Bibliotecii* reprezintă un omagiu adus lecturii, cărții, cunoașterii, bibliotecarilor, bibliografilor, redactorilor, documentariștilor – acestor profesioniști ai cărții și informaticii, dar și scriitorilor, editorilor, cercetătorilor, traducătorilor, tipografilor, anticarilor, librarilor. „Nu trebuie să-i uităm însă pe utilizatorii serviciilor de bibliotecă, pe toți cei care ne calcă pragul în fiecare zi. Evenimentele din aceste zile sunt dăruite comunității de colegii bibliotecari, de toți cei care și-au făcut din carte și bibliotecă o vocație, și care veghează asupra conservării și protejării tezaurului cultural scris, a facilitării accesului publicului la colecții de documente, baze de date specializate, cunoștințe, resurse culturale din toate domeniile cunoașterii și la servicii specializate. Ei sunt cei care fac legătura dintre trecut, prezent și viitor”, a mai adăugat Mihaela Mereuță, în deschiderea oficială.

Evenimentul a continuat cu mesajul oficialităților și cu

Dr. Elena Chiaburu a susținut interesanta conferință: „De pe bătrânele cărți de cult: Moldova în timpul Sf. Ierarh Dosoftei mitropolitul”, iar dr. Georgiana Baraboi, de la Biblioteca Județeană „George Barițiu” Brașov, reprezentând Asociația Armonie Interculturală, Japonia, a prezentat conferința „Ambianța Zen – îmbinarea culturii cu relaxarea”.

Partenerii au primit diplome în cadrul unei gale intitulate „Priorității bibliotecii”.

Sala Cupola a găzduit apoi evenimentul cultural „2025, Anul Mihai Eminescu”. Invitații speciali au fost Doina Rizea Georgescu, Nicolae Georgescu și Marian Ilie,

Prof. Mihaela Mereuță, prof. dr. Daniel Dieaconu, Vasile Arhire, prof. dr. univ. Simona Modreanu, scriitorul Liviu Apetroaie

Prof. Andreea Maria Balan, prof. Mihaela Mereuță, preotul Dumitru Marin

Dr. Georgiana Baraboi, Constantin Bostan, dr. Elena Chiaburu, dr. Daniel Nazare, prof. Mihaela Mereuță

alocuțiunile „In memoriam G.T. Kirileanu”, prezentată de Constantin Bostan, fost director al Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu” Neamț, și „Pledoarie pentru bibliotecă”, susținută de dr. Daniel Nazare, managerul Bibliotecii Județene „George Barițiu” Brașov.

iar moderarea a fost făcută de părintele și poetul Dorin Ploscaru, coordonatorul Reprezentanței Neamț a Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași.

A urmat recitalul muzical „Din inimă, în armonie” oferit de Liceul de Arte „Victor Brauner”

Piatra-Neamț. Profesorii implicați în organizarea acestei activități au fost Irina Horghidan, Olguța Toma, Nicoleta Negreanu, Isidor Rusu, Radu Moroșanu, Petronela Țăbărnac, Lucica Stroici, Ștefan Lupu, Mioara Prisada, Simona Sandu, Luminița Macavei, Andrei Gafton, Daniel Rudichi și Anastasia Moroșanu.

Prima zi s-a încheiat cu lansarea de carte „Fyfy și Didi. Cartea pe care nu o vezi dacă ești adult” de Mădălina Mihaela Ionel și Ștefania Timofte.

A doua dintre Zilele Bibliotecii a avut două manifestări culturale principale în Sala Cupola. A fost lansată cartea „Mereu în linia întâi” a jurnalistului ieșean Vasile Arhire, care a fost prezentată de prof.univ.dr. Simona Modreanu, directorul Editurii Junimea, Liviu Apetroaie, scriitor și muzeograf literar, și de prof. dr. Daniel Dieaconu, moderatoare fiind prof. Mihaela Mereuță, managerul Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu” Neamț.

Spectacolul de colinde și poezie creștină „Sus, la poarta Cerului”, cu invitații: prof. Andreea Maria Balan (recital de poezie), preot Dumitru Marin (recital de poezie), prof. Cristina Iuliana Marin, Corala „Camena” (dirijor: prof. Elena Amariei), Grupul „Iconos”, Grupul vocal folcloric „Mugurașul” al Liceului de Arte „Victor Brauner” (profesor coordonator: Mihaela Mancaș), Grupul psaltic „Melozii Neamțului” (dirijor: prof. Emanuel Alexandru Stama), Grupul „Cestia” al Liceului de Arte „Victor Brauner” (profesori coordonatori: Sânziana-Olivia Zaharia, Iulian Stoica), Corul „Imperialii” al Liceului Teologic Ortodox „Sfinții Împărați Constantin și Elena” (dirijor: prof. Marius Corugă), Ansamblul folcloric „Doina Ceahlăului” (profesor coregraf: Adrian Gheorghiu), Grupul vocal „Florile Învierii”, Grupul de colindători „Cheițe muzicale” (profesor coordonator: Cristina Iuliana Marin), „Cetină de brad” (profesor coordonator: Iustina Elena Panțir), Grupul de colindători și dansatori „Albinuțele” (profesor învățământ preșcolar Gina Gheorghiu, profesor învățământ preșcolar Raluca Teacu, profesor învățământ preșcolar Liliana Simion), și profesor învățământ primar Mia Tatiana Ichim și Miriam Ichim, într-un dialog poetic-muzical – a încheiat bogata gamă de manifestări culturale.

Zilele Bibliotecii „G.T. Kirileanu” au prilejuit, totodată, prezentarea mai multor expoziții, ateliere creative pentru copii și tineri, dar și ateliere de lectură și dezbateri.

Red.

Biblioteca Județeană, prezentă în Malta, într-un proiect Erasmus+

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț a participat, în Malta, prin șapte reprezentanți, la proiectul Erasmus+ de mobilitate și educație a adulților având codul ID 2025-1-RO01-KA121-ADU-000337462, în perioada 10-14 noiembrie 2025.

Având ca gazdă organizația nonguvernamentală New Horizons Malta, prin centrul acesteia din orașul Sengleia, proiectul a avut componentă de cursuri și instruire, pe de o parte, și observare directă la locul de muncă (job shadowing), pe de altă parte.

Alături de Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț, România a fost reprezentată de participanți de la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” Dolj, Biblioteca Județeană „Ioniță Scipione Bădescu” Sălaj și Biblioteca Județeană „Nicolae Iorga” Prahova.

De asemenea, au mai fost participanți din Spania și țara gazdă, Malta.

Limba de desfășurare a proiectului a fost limba engleză, pe care Malta o are ca a doua limbă oficială, după cea malteză.

Malta, stat membru al Uniunii Europene din anul 2004, cu o istorie incitantă și centru al Ordinului Cavalerilor de Malta, a oferit un spectaculos cadru scopurilor de mobilitate ale proiectului. Prin natura activităților desfășurate, au fost vizitate și cunoscute Biblioteca Națională a Maltei, Biblioteca Publică Centrală, Biblioteca Filială Sengleia și Primăria Sengleia. Totodată, prin deplasările impuse de desfășurarea proiectului în sine, dar și prin cele organizate în grup, au fost vizitate orașele Valetta (capitala țării) și Mdina, precum și obiective turistice cum ar fi

complexe de temple megalitice construite în urmă cu circa 5.000 de ani, Stâncile Dingli, Grota Albastră, Laguna Albastră, insula Gozo și capitala acesteia, Victoria.

complexes of megalithic temples built around 5,000 years ago, the Dingli Cliffs, the Blue Grotto, the Blue Lagoon, the island of Gozo and its capital, Victoria.

Activitățile de curs și instruire s-au desfășurat sub genericul „Învățarea non-formală, ușa de aur pentru un viitor inovator”, iar obiectivele activităților de observare directă la locul de muncă (job shadowing) au fost cunoașterea structurii bibliotecilor din Malta și a rolului acestora în comunitate, implicarea în sprijinirea utilizatorilor bibliotecii, cunoașterea instrumentelor digitale și a tehnologiei specifice bibliotecii, cunoașterea serviciilor de informare comunitară și de incluziune, colaborare internațională și schimb profesional.

Erasmus+ este programul Uniunii Europene pentru educație, formare, tineret și sport în Europa.

Cu un buget estimat de 26,2 miliarde euro, programul beneficiază de aproape dublul finanțării alocate programului care i-a precedat (2014-2020).

Programul pentru perioada 2021-2027 pune un accent puternic pe incluziunea socială, pe tranziția verde și cea digitală, precum și pe promovarea participării tinerilor la viața democratică.

El sprijină prioritățile și activitățile definite în spațiul european al educației, în Planul de acțiune pentru educația digitală și în Agenda europeană pentru competențe.

De asemenea, programul sprijină Pilonul european al drepturilor sociale, implementează Strategia UE pentru tineret 2019-2027 și dezvoltă dimensiunea europeană în sport.

(Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț)

„Salonul de iarnă” al pictorilor nemțeni

Salonul de iarnă, ampla expoziție colectivă a plasticienilor nemțeni, a oferit, și la a XV-a ediție, o imagine de ansamblu, cuprinzătoare, de o mare varietate tematică. Vernisajul a avut loc pe 2 decembrie 2025, ora 17:00, în prezența unui public cald, iubitor de pictură.

Cele 50 de lucrări care înfrumusețează simezele Galeriilor de Artă „Lascăr Vorel” sunt realizate de artiștii profesioniști Ștefan Potop, Ștefan Roșu, Lucian Tudorache, Dumitru Bezem, Mircea Titus Romanescu, Irina Maria Moldovan, Ștefan Ioan Diaconu, Mihai Agape, Valentina Chirvase, Viorica Ciucanu, Radu Cristian Macavei, Lucian Gogu-Craiu, Carmen Cărbunariu, Dumitru Bostan Jr., Arcadie Răileanu, Oana Gavrilu, Narcisa Stejeran, Laurențiu Dimișcă, Florin Mircea Zaharescu, Carmen Bayer și George Romila.

„Această expoziție reprezintă o încununare a activității noastre de peste an, în care au fost organizate 20 de reuniuni personale și două colective. Așadar, am avut o activitate laborioasă, datorită membrilor stagieri și titulari ai filialei și a pictorilor invitați din alte orașe. Cu această ocazie, doresc să anunț că artista Carmen Bayer este cea mai tânără membră a filialei noastre. Îi urez bun venit și îi doresc mult succes în continuare”, a transmis **prof. Ștefan Potop**, președintele Filialei Neamț a Uniunii Artiștilor Plastici (U.A.P.) din România.

Creațiile artistului romașcan Florin Mircea Zaharescu au fost prezentate de **Anica Luncanu**. Ea a spus că maestrul are nevoie nu doar de prețuirea celor care-i îndrăgesc arta, ci și de rugăciunile acestora, deoarece o problemă majoră de sănătate îl ține departe de munca sa. „Ultima oară când l-am văzut, Florin Mircea Zaharescu mi-a deschis posibilitatea unui cerc hermeneutic de excepție. Mi-a spus: Nu ochiul pictează realitatea, ci mâna pictează ochiul care privește artistul”, a menționat Anica Luncanu.

Organizată de Uniunea Artiștilor Plastici din România, Filiala Neamț, și Complexul Muzeal Național Neamț, ultima expoziție a anului 2025 este realizată cu sprijinul financiar oferit de Municipiul Piatra-Neamț.

Violeta MOȘU

„Sfântă noapte de Crăciun” cu Daniel Ovidiu Stelescu

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț a organizat evenimentul cultural „Sfântă noapte de Crăciun”, miercuri, 17 decembrie 2025, în Sala Cupola. Manifestarea l-a avut în centrul atenției pe bibliotecarul Daniel Ovidiu Stelescu și a punctat mai multe subtitluri: „După 25 ani de activitate în Bibliotecă. După 25 ani de la prima expoziție. Vernisajul expoziției de icoane Daniel Ovidiu Stelescu. Comemorare 36 de ani de la tragedia de la Otopeni”.

Prezentarea a fost făcută de prof. Mihaela Mereuță, managerul bibliotecii, de pr. Gheorghe Mocanu, de criticul de artă Lucian Strochi și de părintele și poetul Dorin Ploscaru, coordonatorul Reprezentanței Neamț a Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași.

Întâlnirea a fost animată și de un program de muzică și recitări: a recitat Constantin Veliche, au cântat la chitară

Alexandru Cojocaru și Albert Andreas Petru Calistru, la vioară Inge Olaru, iar la pian prof. Adrian Stroici, trupa TAGMA, condusă de prof.

Costel Buzincu, și prof. Cristina Iuliana Marin.

Elevi de la Liceul de Artă

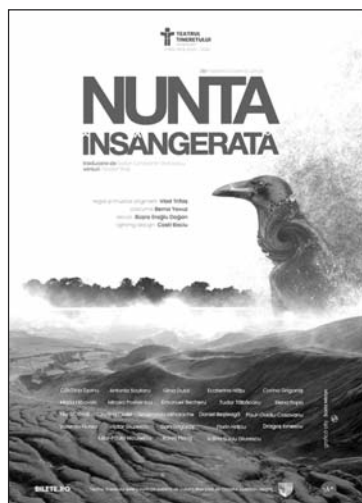
„Victor

Brauner” Piatra-Neamț au interpretat un colaj de colinde, sub îndrumarea profesorilor de canto Narcisa Pavel, Mihaela Mancaș, Olguța Toma, Alexandra Costin și Vasile-Daniel Miron-Anastasiu. Și, de asemenea, a evoluat Corul „Cântec Sfânt” al Parohiei „Pogorârea Duhului Sfânt” Gară, preot paroh Gheorghe Mocanu, dirijor Cătălin-Dumitru Brahonschi.

(Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț)

După prima parte a dialogului, în care Vlad Trifaș a vorbit despre trecerea de la actorie la regie, despre viziunea regizorului și sensibilitatea actorului, revenim cu cea de-a doua parte a interviului. De data aceasta, discuția se deschide către ritualurile repetițiilor, despre teatrul ca spațiu al autenticului și despre căutarea continuă care îl definește. Un portret al regizorului pentru care teatrul rămâne, dincolo de profesie, o formă de cunoaștere. Regizorul Vlad Trifaș vorbește despre relația complexă dintre cele două ipostaze – actor și regizor – și despre echilibru fin dintre libertatea interioară și rigoarea scenei. În dialogul care urmează, el reflectează asupra felului în care se transformă privirea artistului odată ce trece din fața scenei în sală, asupra modului în care înțelege astăzi mecanismele și trăirile actorului. Cum se schimbă perspectiva asupra actorului atunci când ai trăit, la rândul tău, emoția scenei? Sunt gânduri și mărturisiri pe care Vlad Trifaș ni le oferă în acest interviu.

A.S.G.: – Câtă libertate le oferi actorilor în timpul repetițiilor?

V.T.: – Aș vrea să cred, și sper să fie adevărat, că foarte multă. Dimpotrivă, chiar cred că le „bag bățul prin gard”, cum se spune. Încerc să le stârnesc creativitatea. Din punctul ăsta de vedere, probabil că nu sunt un regizor comod. Nu mă mulțumesc niciodată cu clișee. Nu-mi plac, le urăsc. Caut mereu să văd unde mai putem săpa, unde putem merge mai adânc. Din punctul ăsta de vedere, cred că ofer multă libertate. În schimb, după ce am hotărât împreună jaloanele – drumul, reperiile esențiale ale spectacolului – acelea devin reguli. Cu acelea nu ne mai jucăm. Pentru că, din nou, suntem profesioniști. O lingură, ca

să fie lingură, trebuie să poată ține supă. După aceea, că e coada mai dreaptă, mai strâmbă, ce culoare are – sunt alte lucruri, acolo pot interveni o mie de variante. Dar jaloanele acelea importante... acolo e farmacie.

echipa funcționează este minunată. Acolo se îmbină meseria, imaginația, spiritul de echipă. Pentru mine, lucrul cu actorul, acel ping-pong viu dintre regizor și actor, este cel mai frumos lucru. Când reușim să clădim împreună o scenă de inven-

dintre ele – ca să cercetez, să văd, să aflu. Îmi place enorm asta.

A.S.G.: – Ai mai vrea să vii la Piatra-Neamț, în acest teatru?

V.T.: – Cu siguranță. M-am simțit foarte bine la Piatra-Neamț. Mi se pare un loc special. Acum înțeleg, știi, toate acele povești despre Teatrul Tineretului. Le auzisem, văzusem spectacole de la Piatra... dar acum înțeleg cu adevărat. Desigur, în fiecare teatru există momente mai bune și mai grele. Dar la Piatra-Neamț se vede ceva: o energie de trupă foarte versatilă, vie. Aveți un mare noroc aici. Nu știu ce e în munții ăștia, dar uneori pare că timpul stă un pic pe loc. Și e benefic pentru creație. Am avut zile în care vă priveam venind la repetiții și aveam senzația că nu vine lumea „din afară”, ci că lumea începe odată cu voi. Dacă aș ieși din teatru, nu aș mai găsi pe nimeni. Iar dacă vă strig, voi ați apărea imediat și totul ar reîncepe. Asta e foarte frumos pentru un teatru: sentimentul că e un univers complet, autosuficient. E foarte bun pentru creație și pentru construcția unui colectiv. Cu *Nunta însângerată* am căutat exact asta. Nu am vrut să fac „cea mai bună *Nunta însângerată*”, ci *Nunta însângerată de la Piatra*. Și cred că asta am reușit. A fost un spectacol al vostru, al locului. Da, aș vrea să mă întorc. Pentru că e un loc în care se pot face spectacole foarte bune.

A.S.G.: – Și să vii cu o comedie.

V.T.: – Da, să vin cu o comedie!

A.S.G.: – Mulțumesc mult!

V.T.: – Cu drag. Cu mult drag.

Adina Suci GIURESCU,
doctor în teatru, actriță la
Teatrul Tineretului Piatra-Neamț

Interviu cu regizorul Vlad Trifaș (II)

Căutătorul din teatru

A.S.G.: – Se știe că actorii își urmează adesea propriile obiceiuri, mai ales în timpul repetițiilor sau înainte de spectacol. Dar regizorii? Au și ei astfel de ritualuri? Ai un ritual personal în repetiții, care poate fi împărtășit cu noi?

V.T.: – Nu știu dacă am un ritual personal propriu-zis...

A.S.G.: – Ceva care se repetă, o mică superstiție, o stare, un gest?

V.T.: – Îmi place, uneori, în timp ce repet, să-mi imaginez muzica scenei. Pentru că eu îmi fac singur muzica la toate spectacolele. Și am observat că, dacă îmi imaginez muzica potrivită, încep să înțeleg mai bine ce se întâmplă în scenă. Am văzut, acum ceva timp, un film foarte bun și acolo, fiecare personaj avea muzica lui. Mi-a rămas în minte ideea asta: că fiecare om are o muzică interioară. Așa că, la repetiții, mă gândesc mereu: care e muzica zilei de azi? Care e muzica acestei scene? Ce se aude în fundal, chiar dacă nu o punem niciodată pe difuzoare? Asta mă ajută să mă adun, să fiu mai prezent.

A.S.G.: – Ce fel de spectacol visezi să faci pentru actori, nu neapărat pentru public?

V.T.: – Cred că exact asta încerc să fac acum. Sunt într-o perioadă în care simt foarte tare nevoia să mă întorc la teatrul poetic, la poveste. Prima mea dragoste, însă, va rămâne mereu comedia. Acest demon puternic și vindecător. Îmi place enorm să lucrez comedii. Bucuria momentului în care construim o scenă de comedie este aproape terapeutică. Dacă, Doamne ferește, ai o boală grea, te duci a doua zi la control – posibil să fi trecut. Construcția unui spectacol de comedie în care toată

ție, o soluție scenică la care nimeni nu s-ar fi gândit, simt că teatrul are sens. E un mare câștig.

A.S.G.: – Ce rămâne neschimbat în tine, indiferent de partea pe care te afli – pe scenă, ca actor, sau în sală, ca regizor?

V.T.: – Căutătorul. Nu mai există altceva. Eu sunt un căutător. Scormonesc în viață.

Nu știu... dat fiind că mă trag dintr-un cartier rău famat al Buzăului, încerc mereu să fiu altfel. Am citit undeva, la niște oameni mai deștepți ca mine, că *noblețea este arta de a încerca să fii nobil*. Încerc, așadar, să fiu nobil. Să nu mă port chiar cum îmi sunt rădăcinile. Am avut o educație foarte bună de la părinții mei și sper că îmi iese. Dar, la bază, rămân un copil curios. Un căutător. Și mă folosesc cu multă sete de uneltele pe care mi le-a dat viața – teatrul fiind cea mai importantă

Dan Grigoraș, Daniel Beșleagă, Victor Giurescu
în spectacolul *Nunta însângerată*

La început, soarele și teatrul erau aliați și se întrebau mereu despre coborârea în tenebre a teatrului. Teatrul este nostalgia soarelui care nu se mai recunoaște pe sine. (Olivier Py)

Soare, amor și întuneric – ultima premieră a anului 2025, e dorința unei echipe artistice de a ne oferi o coborâre în tenebrele luminoase ale sensibilității lui Mihail Sebastian, un intelectual rafinat, cu o inteligență extrem de ascuțită, prieten cu celebrii Mircea Eliade, Nae Ionescu, Camil Petrescu, în multoasa perioadă interbelică. Regizorul **Alexandru Măzgăreanu** a avut ideea unei formule care reunește teatrul documentar și teatrul de artă, ghidându-l pe scenaristul **Ionuț Sociu** în scrierea unui text original, care ni-l restituie pe Mihail Sebastian, în special, așa cum ni-l înfățișează jurnalul său. De asemenea, sunt inserate scene din

Jocul de-a vacanța, odată cu dezvoltarea neliștitorilor creatoare ale scriitorului. Scenografia este creată de **Alexandra Boerescu**, iar ilustrația muzicală și luminile îi aparțin tot lui Alexandru Măzgăreanu. Interpretează actorii: **Macrina Bârlădeanu**,

Emanuel Becheru, Paul-Ovidiu Cosovanu, Florin Hrițcu, Mircea Postelnicu.

Spectacolul invită la recompunerea unui puzzle pentru a descoperi o imagine posibilă a lui Mihail Sebastian. Energia spectacolului se creează printr-un permanent balans între stări contrarii sau între biografie și ficțiune. Pe de o parte, este redată senzualitatea tensionată și reveria poveștii de dragoste dintre scriitorul Mihail Sebastian și actrița Leny Caler, una dintre frumusețile celebre ale Bucureștiului interbelic. Evenimentul biografic este transpus artistic în povestea cuplului Corina – Ștefan din *Jocul de-a vacanța*, primul succes răsunător al lui Sebastian ca dramaturg. Pe de altă parte, spectacolul coagulează singurătatea întunecată a celui care observă, de la zi la zi, cum cei pe care îi considera prieteni, intelectuali rafinați, devin seduși de discursul urii antisemite, propagat în societate ca o molimă.

RECONSTITUIREA UNUI DESTIN

Personalitate intelectuală reprezentativă a culturii românești interbelice – dramaturg, romancier, poet, eseist, critic literar, cronicar dramatic și muzical, jurnalist politic, Mihail Sebastian este prezent în literatura română de azi prin piesele de teatru și prin jurnalul său, publicat la 50 de ani după deces, cuprinzând mărturisiri care au stârnit vii polemici atât în România, cât și în Occident – Europa și S.U.A.

S-a născut pe 18 octombrie 1907, la Brăila, ca Iosif M. Hechter, nume pe care l-a schimbat oficial în 1935, adoptând unul dintre pseudonimele pe care le utiliza în publicistică, drept reacție la ura antisemită din spațiul public. După absolvirea facultăților de Drept și de Filozofie din cadrul Universității București, lucrează ca secretar și avocat la o importantă casă de avocatură. În 1928 devine colaborator, apoi redactor la „Cuvântul”, publicație condusă de Nae Ionescu, suspendată în ianuarie 1934 pentru orientarea prolegionară a conducătorului său. Sebastian a fost fascinat de personalitatea acestui intelectual – scriitor, profesor universitar și politician cu discurs flamboaiant, fiind invocat adesea în jurnalul său. Nae Ionescu este cel care îi remarcă teza la limba română de la bacalaureat și îi prevede un viitor strălucit în lumea literelor, iar mai târziu îl angajează la publicația sa și îi facilitează obținerea unei burse la Paris, pentru pregătirea unui doctorat în Drept. Însă tot Nae Ionescu îi scrie o prefață puternic antisemită la romanul său, *De două mii de ani* (1934), pe care Sebastian o va publica integral, din respect pentru mentorul său. Romanul și prefața îl vor arunca pe Sebastian într-un scandal public, fiind atacat atât de antisemiți cât și de evrei. Acestor atacuri le răspunde cu lucrarea polemică *Cum am devenit huligan*, publicată în 1935, an în care îi apare și romanul *Orașul cu salcâmi*, premiat de Societatea Scriitorilor Români.

Se impune în viața literară ca dramaturg cu piesa *Jocul de-a vacanța*, care are premiera în 1938, după ce fusese interzisă în 1936, autorul fiind evreu. Urmează un nou succes, *Steaua fără nume*, cu premiera în 1944, sub pseudonim, și *Ultima oră*, cu premiera în 1946, după moartea autorului. Piesa *Insula* a rămas neterminată. În 1940, în baza decretului-lege din acel an, Mihail Sebastian este „licențiat din serviciu, fiind evreu”, adică i se interzice să mai profeseze ca jurnalist și i se retrage licența de avocat pledant. Predă literatura română la Liceul Evreiesc din București. Lipsa posibilității de a publica îl aruncă într-o severă depresie.

Întoarcerea armelor în august 1944 împotriva naziștilor reprezintă eliberarea populației evreiești de sub legile antisemite. La începutul anului 1945, Mihail Sebastian este numit consilier la Ministerul Afacerilor Externe. În același an, ia ființă Universitatea Liberă Democratică, fiind invitat să țină cursuri și Mihail Sebastian. Dar pe 29 mai 1945, când urma să deschidă cursul său de Literatură universală, în drum spre Universitate este lovit mortal de un camion. Avea doar 38 de ani.

Jurnal. 1935–1944, publicat pentru prima oară integral în 1996, la Editura Humanitas, a fost

Mihail Sebastian

tradus și editat în mai multe țări: Franța, SUA, Olanda, Cehia, Marea Britanie și Germania (ediția germană a primit, în 2006, Premiul „Geschwister Scholl”). Jurnalul lui Sebastian este, în mare măsură, un comentariu al epocii pe care o traversează, o epocă extrem de efervescentă și fertilă din punct de vedere cultural, dar și un timp al marilor tensiuni sociale, dominat de antisemitism și exacerbarea naționalismului.

Operele lui Sebastian, în special Jurnalul său, nu pot fi înțelese corect fără o punere în context, fără o înțelegere echilibrată a ceea ce a însemnat „chestiunea evreiască” în istoria noastră.

La începutul secolului XIX sosesc în Țările Române, în special în Moldova, mai multe valuri consistente de emigranți evrei, împinși de sărăcie, dar și de antisemitism, din regiuni ale Poloniei, ale Imperiului Austriac și ale celui țarist. Numărul lor mare (de ex., dacă în 1803 erau 12.713 evrei în Moldova, în 1899 ei ajung la aproape 200.000, dintr-o populație de 1.630.219 de locuitori), precum și incapacitatea administrațiilor românești de a gestiona situația au dus la anomalii economice, cum ar fi deținerea pozițiilor cheie în sectoarele comerțului, financiar-bancar, meșteșugurilor de către membrii ai acestei etnii, greu asimilabile, cu o religie diferită de cea a autohtonilor. Religia mozaică încuraja educația, fiind o obligație pentru fiecare bun evreu să-și învețe copiii să citească Tora și să cânte la un instrument muzical, pe când populația românească era analfabetă în proporție de 98% în mediul rural, situație înregistrată până la reforma învățământului impusă de Alexandru

Ioan Cuza.

Ciocnirea culturală, identitară, economică între populația autohtonă și masa compactă a noilor veniți a generat puternice atitudini antisemite și legi prin care evreilor li se interzicea obținerea cetățeniei, cumpărarea de pământ și acce-

derea în funcții publice. De altfel, această populație evreiască nu a avut drepturi politice până la Constituția din 1923, care a acordat cetățenie română evreilor luptători în Primul Război Mondial și celor stabiliți în Vechiul Regat înainte de 1914. Însă recunoașterea lor ca români va fi abolită în timpul lui Carol al II-lea, pe modelul legilor rasiale, adoptate la Nürnberg în 1935, de statul nazist german.

Hitler, devenit cancelar al Germaniei în 1933, începe să denunțe frecvent comunismul ca fiind parte dintr-o conspirație evreiască internațională, inoculând ideea că evreii reprezintă o amenințare pentru toate statele în care aceștia formează o

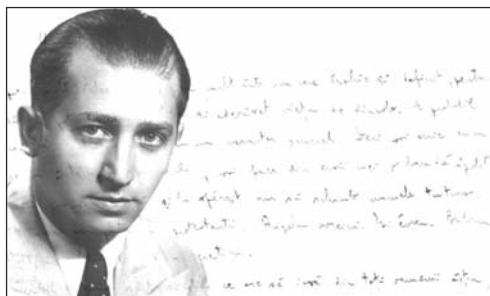
Comunitate numeroasă. Carol al II-lea este fascinat de personalitatea lui Hitler și de avântul economic și militar al țării pe care o guvernează și decide să se apropie de Germania, renunțând la vechile alianțe cu Franța și Anglia. 1938, anul în care Germania începe anexările teritoriale, este și anul în care Carol al II-lea instaurează dictatura regală în România și încurajează ajungerea la guvernare a partidelor de extremă dreaptă, precum și emiteră de legi antisemite: accesul evreilor în învățământ, la toate nivelurile, este drastic limitat; sunt excluși din organizații profesionale, pentru ca mai apoi să li se interzică practicarea anumitor meserii liberale și dreptul de a publica. Această represiune se încheie la 23 august 1944, când România rupe alianța cu Germania nazistă.

Sebastian scrie *Jocul de-a vacanța* de-a lungul anului 1936, într-o perioadă în care atacurile asupra cetățenilor evrei devin din ce în ce mai dese, de la bătaii în stradă, distrugerea prăvăliilor și atelierelor acestora, la discursuri publice ce îndemneau la pogrom. Dorința personajului său, Ștefan Valeriu, de a-i extrage din cotidian pe cei șase turiști ai pensiunii Weber, era chiar dorința omului Mihail Sebastian de a pune între paranteze mecanisme și măști sociale care alcătuiau un cotidian violent în societatea românească a anilor '30. *Jocul de-a vacanța* este o pledoarie pentru sinceritatea și autenticitatea relațiilor umane, care ar trebui să primeze în fața disimulărilor impuse de rolurile sociale.

Pentru Sebastian, melancolicul prins între lumi, viața nu a fost suportabilă decât prin evadare: în iubire, în muzică, în scris.

ȘTIATI CĂ...

În jurnalul său, Sebastian notează de mai multe ori că Breaza este o destinație de vacanță benefică pentru creație. Aici venea la invitația lui Gabriel Nicolae Negreanu, prieten de vârstă apropiată, în casa părinților acestuia, cel care va deveni mai târziu talentatul dansator și coregraf Gabriel Negri, cu spectacole la Teatrul Odeon din Paris. După venirea la putere a comuniștilor, artistul se va retrage ca regizor la teatrul din Brăila, iar apoi la teatrul din Piatra Neamț, unde va fi angajat în perioada 1959-1973, contribuind din plin la succesele teatrului nostru. În 1968 Gabriel Negri a montat *Jocul de-a vacanța*. În caietul-program al spectacolului sunt redade fragmente din jurnalul lui Sebastian, precum și propriile amintiri despre Mihail Sebastian, din care cităm: „În zilele când

tânărul scriitor își pregătea vocația de dramaturg, se afla la Breaza. În ambianța primitoare a grădi-

nii, cu cerdacul înalt, înconjurat de dalii și mușcate, vara, sau de sobra tăcere în zilele de iarnă – scriitorul exista acolo cu sete de lucru (...) Nu era un om însingurat. Dramaturg în devenire, Sebastian căuta cu zel locurile și lumea unde ar fi putut să întrețină această sensibilitate și să exerseze simțul său profesional de scriitor.”

Regizorul **Alexandru Măzgăreanu** revine la Teatrul Tineretului cu un nou spectacol, după *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale, 2021; *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian, 2019 – pentru care a fost nominalizat la categoria Cea mai bună regie, în cadrul Premiilor UNITER; *Mamă, mi-am pierdut mâna!* de Maria Kontorovich 2018; *Vicleniile lui Scapino* de Molière, 2014; *Gărgărițele se întorc pe pământ* de Vasili Sigarev, 2013. A fost regizor angajat al Teatrului Tineretului în perioada 2016-2022.

Alexandru Măzgăreanu
foto: Andrei Gindac

Alexandra Boerescu este scenografa, designer vestimentar, grafic designer, ilustratoare. A absolvit Universitatea Națională de Arte din București – licență și master în Design vestimentar și are un stagiu la University of the Arts London – London College of Fashion.

Alexandra Boerescu

Se află la a treia colaborare cu Teatrul Tineretului, după ce a creat costumele pentru spectacolele *Mamă, mi-am pierdut mâna!* (2018) și *Steaua fără nume* (2019).

Ionuț Sociu este dramaturg și jurnalist cultural. A absolvit Facultatea de Teatologie, din cadrul UNATC „I.L. Caragiale” București, urmată de studii post-universitare la Bard College Berlin. A semnat mai multe traduceri din dramaturgia contemporană, iar ca autor dramatic a colaborat cu regizorii Radu Afrim, Bobi Pricop, Andrei Măjeri, Vlad Bălan, Ciprian Nechita și Alexandru Mihăescu.

Ionuț Sociu

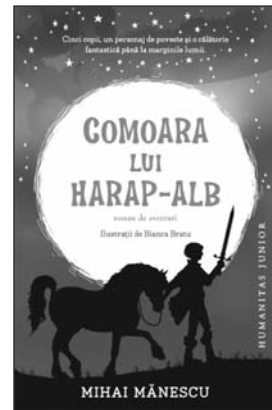
Din octombrie 2025 tânăra **actriță Macrina Bârlădeanu** s-a alăturat trupei Teatrului Tineretului. Macrina a absolvit în 2022 Facultatea de Teatru – Arta actorului, la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”, București. Până în prezent, a jucat în următoarele spectacole, pe scene profesioniste: *Despre tandrețe* de Matei Vișniec, regia Vlad Tri-

faș, Teatrul „George Ciprian” Buzău, 2024; *Tragedia Omului* de Modach Imre, coordonat și regizat de Attila Vidnyanszky, în cadrul Olimpiadei de Teatru din Budapesta, 2023; *Balerinele acvatice* de David Drabek, regia Monica Stoica, Teatrul Metropolis București, 2023; *Cloaca* de Maria Goos, regia Theodor-Cristian Popescu, Teatrul Nottara București, 2021; *Camera 303* – spectacol – performance despre hi-tech și singurătate, regia Monica Stoica, Teatrelli, București, 2021.

Macrina Bârlădeanu

Dar decembrie nu a fost doar luna repetițiilor intense pentru finalizarea acestui spectacol. Pe 6 decembrie am avut un invitat deja celebru în literatura pentru copii: Mihai Mănescu. El este și scenarist, producător de film, activist în mediul ONG-urilor din zona educației și a susținerii persoanelor vulnerabile medical. Prezentarea cărții sale, *Comoara lui Harap-Alb*, apărută la Editura Humanitas junior, a fost contextul unui dialog viu, cald și sincer, așa cum sunt copiii și cum este și Mihai Mănescu. „Mi-a plăcut mult de Mihai Mănescu pentru că se vede că se dedică total copiilor când vorbește cu ei și că se bucură că poate să le răspundă la curiozități. Mi s-a părut foarte tare că e sincer...”, cam așa au fost feed-back-urile copiilor participanți.

A fost momentul în care atât scriitorul cât și managerul TT, Andrei Merchea, au confirmat că după finalizarea filmului în lucru „Comoara lui Harap-Alb”, în regia lui Igor Cobileanski, urmează crearea unui spectacol la teatrul nostru după această carte, care a obținut anul acesta Premiul Cărturino pentru cea mai bună carte de copii a anului.

Deosebit de entuziastul public al acestei întâlniri publicul a fost format din membrii Cercului de lectură Săvinești, coordonat de profesoara Mihaela Aparaschivei, din cadrul Școlii Gimnaziale „I. Gervescu” Săvinești.

După lansare, copiii au urmărit lectura unui fragment din această carte, în interpretarea actorilor Daniel Beșleagă și Mircea Postelnicu.

Un an nou în care fiecare să-și joace rolurile sociale cât mai bine, spre binele tuturor!

*Raluca NACLAD, consultant artistic,
Teatrul Tineretului*

Sărbătorirea Zilei Naționale a României

Simpozion Aviatorul Constantin Popa – „Zburător” al Marii Uniri

Joi, 27 noiembrie 2025, de la ora 12, la sediul Muzeului de Istorie Roman (Casa Nevruzzi) a avut loc simpozionul *1 Decembrie – Ziua Națională a României. Aviatorul Constantin Popa – „Zburător” al Marii Uniri.*

Activitatea s-a adresat publicului tânăr, din ciclul liceal, și a fost realizată în colaborare cu Colegiul Tehnic „Petru Poni” din Roman. Programul manifestării a cuprins comunicările: „Aviatorul Constantin Popa – „Zburător” al Marii Uniri” (autor: istoric militar Sorin Grumuș, Fundația „Erou Căpitan aviator Alexandru

Șerbănescu”, Filiala Roman-Neamț); „Aviator Constantin Popa în mărturie din patrimoniul Muzeului de Istorie Roman” (autor: muzeograf Iulia Cristina Lazăr, Muzeul de Istorie Roman – Complexul Muzeal Național Neamț); „Pregătirea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia” (autor: profesor Monica Pescaru, Colegiul Tehnic „Petru Poni”). Activitatea s-a finalizat cu vizitarea segmentului de expoziție permanentă a M.I.R. ce ilustrează participarea romășcană la războiul de reîntregire.

Organizatori: Consiliul Județean Neamț, Complexul Muzeal Național Neamț – Muzeul de Istorie Roman, Fundația „Erou Căpitan aviator Alexandru Șerbănescu”, Filiala Roman-Neamț, Asociația Cultural-Științifică Urbana și Colegiul Tehnic „Petru Poni” din Roman.

Responsabil de activitate: muzeograf Iulia Cristina Lazăr.

• Meserii și meșteșuguri moștenite

Joi, 27 noiembrie 2025, de la ora 11, la Muzeul de Istorie Roman, str. Cuza Vodă, nr. 36 (Casa Nevruzzi) s-a organizat al doilea colocviu din proiectul „Meserii și meșteșuguri moștenite”. Activitatea a fost concepută pentru publicul de vârstă școlară, prin prezentări făcute

de muzeografi, suport de imagini și dialoguri cu elevii. La acest colocviu au fost invitați elevi și profesori de la Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” din Roman, sub coordonarea dlui dir. Claudiu Maxim.

Temele prezentate: „Instalații țărănești folosite la țesut în satele de pe valea Siretului” (autor muzeograf Daniel Florin Sava) și „Tehnici de realizare a sumanelor” (autor muzeograf Relu Butnariu).

Organizatori: Consiliul Județean Neamț, Complexul Muzeal Național Neamț – Muzeul de Istorie Roman, Asociația Cultural-Științifică Urbana și Școala Gimnazială „Alexandru Ioan Cuza” din Roman.

Responsabil de activitate: muzeograf Relu Butnariu. (Red.)

Paradigma conștiinței – abordări multi și interdisciplinare

În zilele de 11 și 12 decembrie 2025, Filiala Iași a Academiei Române, împreună cu Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane” Iași au organizat și găzduit cea de a VII-a ediție a Simpozionului internațional *Paradigma conștiinței – abordări multi și interdisciplinare*, având ca temă *Conștiința și umbrele civilizației. Relația dintre ideologie și sănătatea mintală.*

Desfășurat în varianta on-line, pe platforma ZOOM, evenimentul științific a adunat specialiști din domeniile psihologiei, filosofiei, istoriei, sociologiei, teologiei etc.

Dintre temele prezentate, menționez: *Recurența unor atavisme simbolice și mitico-religioase în ideologiile contemporane; Un răspuns cu rădăcini filocalice la problemele lumii contemporane. Cazul Dumitru Stăniloae; Voluntariatul în contemporaneitate: o analiză a realităților din România, Europa și perspective globale; Umbrele civilizației în formarea conștiinței elevului. Rolul consilierii psihopedagogice în protejarea sănătății mintale; Școala ca spațiu ideologic: între emancipare și conformare; Digitalizarea, ideologia și sănătatea mintală: experiența trăită de profesioniștii în vârstă din domeniul sănătății într-o civilizație în schimbare; Umbrele civilizației post-moderne: ideologiile care fragilizează relația mamă-copil; Creierul social și creierul cooperant: mecanisme și dinamici ale cooperării interpersonale; etc.*

Construită pe idealul platonice al kalokagathiei (unitatea dintre frumos, bine și adevăr), civilizația umană redescoperă lumea peșterii și faptul că umbrele au căpătat consistență și putere în luarea deciziilor din lumea actuală. Faptul că societatea actuală se confruntă cu o criză structurală globală este un adevăr ușor de observat dar privit cu oarecare neîncredere în lumea științei, fiind confundat adesea cu clișeu sau banalitatea.

Cu ajutorul marilor ideologii ale lumii care au o doză de mituri, simboluri și teme religioase desacralizate, simplificate chiar vulgarizate uneori, ideologiile contemporane se legitimează social construindu-și prestigiul academic.

În istoria modernă, sănătatea mintală a fost văzută, în general, prin

intermediul modelului biomedical. Acesta, bazat pe paradigma științifică occidentală, nu a dominat doar țările vestice, extinzându-se la nivel global, drept urmare a colonizării și a progreselor tehnologice pe care se bazează.

În ultimele decenii, lumea s-a confruntat cu fenomene precum colonialismul endemic, criza economică din anul 2008, pandemia de Covid-19, multiplele războaie în desfășurare, genocidul din Palestina, potențarea extremismului și fanatismului religios, xenofobiei și rasismului, exacerbarea violenței împotriva celor percepuți drept diferiți, subminarea drepturilor ce păreau garantate până acum. Acestea generează, la nivelul conștiinței dar și al sănătății mintale o traumă globală, ale cărei implicații, conexiuni și consecințe au fost abordate în cadrul prezentei ediții a evenimentului științific.

Deși s-a adresat în primul rând specialiștilor din domeniile științelor sociale și umaniste, simpozionul a fost deschis către exponenții oricăror discipline care sunt preocupate de dialogul, dezbaterile și căutarea unor posibile răspunsuri la

întrebările veacului și la problematica de ansamblu a manifestării științifice.

Prof. dr. Mihai FLOROAI

Remember Anda-Louise Bogza

Pe 13 decembrie 2025 timpul s-a oprit în loc pentru celesta soprană Anda-Louise Bogza. Inima sa a încetat să mai bată de drag pentru muzică, pentru me-leagurile natale ale Neamțului, pentru prietenii îmbrățișați sincer și iubiți necondiționat. S-a stins printre străini, cu gândul că odată și odată își va putea regăsi odihna veșnică la Negrești (Dobreni), alături de mama sa, distinsa profesoară Zenovia Bogza. O mamă pe care a venerat-o, căreia simțea că-i datorează cariera strălucită și căreia, deși plecată dintre noi pe 3 decembrie 2019, Anda i-a păstrat cea mai pioasă amintire și cea mai duioasă dragoste: ... *Datorită mamei, casa noastră a fost mereu gazda multor personalități ale vieții culturale, care o apreciau: Paul Everac, Augustin Z. N. Pop, un mare eminescolog, profesorul universitar Ovidiu Drimba, o cunoștință foarte apropiată, criticul de artă și academicienul Ion Frunzetti, Ștefan Ruha, Ion Zamfirescu, cel care a scris „Istoria universală a teatrului” și a fost profesorul regelui Mihai.*

Am fost una dintre norocoasele sorții, care s-a bucurat de apropierea Andei-Louise Bogza, atât în calitate de jurnalistă cât și de prietenă. Povestea cu nostalgie dar și cu mare entuziasm despre debutul vieții ei muzicale în casa bunicii materni de la Negrești, unde se ridica pe orice treaptă mai înaltă, ce putea închipui o scenă, și cânta cât o ținea gura. Și făcea la fel, în balconul apartamentului din Piatra-Neamț, de unde voia să fie auzită de toți trecătorii. De atunci, probabil, a apărut dorința de a dăruți bucurie, năzuință care nu a mai părăsit-o niciodată, fără să se gândească nici o clipă dacă va primi ceva în schimb. Este expresia cea mai înaltă a

generozității, risipirea de sine fiind, cred, principala calitate a Andei-Louise.

S-a născut la Piatra-Neamț pe 27 februarie 1965, dată care mărturisea odată că este înscrisă și pe certificatul pianinei sale „Doina”, pe care părinții i-au făcut-o cadou la un moment dat, observând pasiunea sa față de acest instrument.

Mai târziu, această fetiță frumoasă își va împlini visul, deoarece se dovedise că Dumnezeu o înzestrase mai cu seamă cu o voce de aur, cu o voință de fier, cu tenacitate, cu un spirit viu, ager și pătrunzător, dar și cu multe alte daruri necesare pentru a cuceri lumea.

A început studiile muzicale la Piatra-Neamț, cu doamna Lina Șum la pian și domnul Theodor Macarie la teoria muzicală, apoi le-a continuat la București, Iași și Praga. *Am stat în orașul natal până la 14 ani, apoi am plecat la București la Liceul de muzică „George Enescu”, unde am avut o profesoară de pian extraordinară, pe doamna Ludmila Popișteanu, eleva renumitei Florica Musicescu. În clasa a XII-a am început să frecventez și ore de canto cu doamna Arta Florescu și doamna Georgeta Stoleriu – spunea Anda-Louise în primul interviu pe care mi l-a acordat pentru revista **Apostolul**, în luna februarie, 2018.*

A devenit una dintre marile voci ale operii încă din debutul carierei, concertând pe scene ilustre din Europa, Asia și America. A obținut succese remarcabile în rolul *Aida* la Operele de Stat din Viena și Berlin, la Operele din Leipzig, Bratislava, București. A creat o puternică impresie cu *Tosca*, la Festivalul *Maggio Musicale Fiorentino* (Florența), la Operele de Stat din München, Dresda, Frankfurt, *New Israeli Opera* din Tel Aviv, la Opera din Roma,

Arena din Verona. A fost remarcabilă și în alte roluri la Operele din Copenhaga, Hamburg, Budapesta, Paris, Bordeaux, Sevilla și a susținut concerte la *Musikverein* Viena, Stuttgart, Madrid, *Suntory Hall* — Tokio, *Albert Hall* — Londra. A

(27 febr. 1965, Piatra-Neamț – 13 dec. 2025, Praga, Republica Cehă)

fost prim solistă la Teatrul Național din Praga unde a fost și aplaudată în roluri precum: *Katia Kabanova*, *Jenufa*, *Turandot*, *Aida*, *Tosca*, *Manon Lescault*, *Maddalena* („Andrea Chenier”), *Donna Anna* („Don Giovanni”), *Leonora* („Trubadurul”), *Amelia* („Bal mascat”), *Rusalka*. A cântat sub bagheta unor dirijori celebri precum Zubin Mehta, Maurizio Arena, Fabio Luisi, Gunter Neuhold, PierGiorgio Morandi, Renato Palumbo, Marco Armiliato, Ascher Fischer.

Dar nici o scenă din lume nu-i dăruia Andei bucuria pe care o avea când evolua la Piatra-Neamț. Își dorea cu ardore să vină aici, să își ofere sufletul și talentul celor din locurile copilăriei, celor care o formaseră și li era recunos-

cătoare melomanilor orașului, pe care-l considera înzestrat cu o energie binefăcătoare. Fie că era vorba de Festivalul „Vacanțe Muzicale”, de Sala „Calistrat Hogăș” a Consiliului Județean, de Sala Cupolă a Bibliotecii G.T. Kirileanu, de Sala Rotondă a Teatrului Tineretului – nu refuza nici o invitație de a face o bucurie publicului nemțean cu vocea sa inegalabilă, cu repertoriul său ales, cu dragostea sa pentru operă. Înnoșta locul cu spiritualitatea sa înaltă, cu vocea venită parcă din altă lume cu puternica trăire a momentelor muzicale.

Praga a fost a doua sa casă, iar reprezentanții Ambasadei României în Cehia, care au avut ocazia s-o cunoască și s-o prețuiască au fost printre primii care au adus lumii vestea acestui nedorit moment: *Anda-Louise Bogza a participat cu generozitate la numeroase concerte organizate de Ambasada României de la Praga cu prilejul Zilelor Naționale ale României, precum și la evenimente ale Institutului Cultural Român din Praga. A fost activă în cadrul comunității românești din Cehia și a căutat să sprijine activitățile acesteia, fiind, pe lângă o mare artistă, și o persoană deosebit de iubită de marele public și de prieteni. În aceste momente deosebit de triste, transmitem sincere condoleanțe celor care au cunoscut-o și au îndrăgit-o! Ne vom aminti mereu de momentele înălțătoare pe care vocea sa unică ni le-a dăruit de-a lungul timpului!*

Drum lin printre stele, dragă Anda-Louise! Întreg orașul nostru deplânge plecarea ta, cu gândul la vocea care ne-a adus numai faimă și mândrie în întreaga lume. Ridicarea ta la ceruri ne umple sufletele de durere și mâhnire...

Gianina BURUIANĂ

SUMAR

Angelina BEGU – *Sprijin pentru educație: Elevii din Corlăteni și Singureni au primit cadouri din partea Guvernului României* (pag. 13)

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț – *Biblioteca Județeană, prezentă în Malta, într-un proiect Erasmus+* (pag. 18) * *„Sfântă noapte de Crăciun” cu Daniel Ovidiu Stelescu* (pag. 18)

Gheorghe BRÂNZEI – *Femeia în fața oglinzii. Hortensia Papadat-Bengescu la 70 de ani de la dispariție (III)* (pag. 15)

Cristina BUMBU – *Unitate prin știință: Academii românești își dau mâna pentru viitor* (PAG. 12)

Gianina BURUIANĂ – *Concursul „Emanuel Elenescu” 2025 – o ediție dedicată excelenței muzicale* (pag. 1-8) * *Adevărații magiștri sunt cărțile* • *Interviu cu conferențiar universitar dr. Livia Iacob* (pag. 3) * *Melancolie de toamnă* (pag. 10) * *Grigore Ilisei – mărturie de viețuitor mirean* • *lansarea cărții „Agapia și Văratec – cele două sate mănăstirești ale României”* (pag. 16) * *Remember Anda-Louise Bogza* (pag. 23)

Constantin Aurel DRAGODAN – *COLIND* (pag. 24)

Ludmila DUBCIUC – *Atunci când tăcerea nu mai este o opțiune, fii vocea care oprește violența în școală!* (pag. 14)

Mihai FLOROAI – *Miron Cristea – primul patriarh al României reîntregite* (pag. 11) * *Paradigma conștiinței – abordări multi și interdisciplinare* (pag. 22)

F.S.L.I. și F.S.E. „SPIRU HARET” – *SOLICITĂM DEMITEREA*

IMEDIATĂ A MINISTRULUI DANIEL DAVID! (pag. 2)

Valeriu GAFENCU – *COLINDUL ROBULUI* (pag. 24)

Adina Suci GIURESCU – *Interviu cu regizorul Vlad Trifaș (II) Căutătorul din teatru* (pag. 19)

Ionel HOCIUNG – *Din nou, între Scila și Caribda* (pag. 1-2)

Nadejda LAVRIC – *IN MEMORIAM ILIE ILAȘCU - apostol al demnității și jertfei naționale* (pag. 13)

Violeta MOȘU – *„Piatra-Neamț Creativ” – spectacolul picturii* (pag. 1-9) * *Vianu Mureșan, scriitor, doctor în filosofie: „Nu cred că IA ar putea să inventeze ceva în genul scrierilor lui Dostoievski sau Kafka”* (pag. 6-7) * *„Salonul de iarnă” al pictorilor nemțeni* (pag. 18)

Radu GYR – *O, BRAD FRUMOS* * *COLIND CERESC* (pag. 24)

Raluca NACLAD – *Pulsul scenei la TT* (pag. 20-21)

Ramona-Mihaela ROȘU – *Educația, între Gutenberg și digitalizare: „Site-ul nostru – o poartă deschisă spre lume”* • *Dialog cu doamna director Liliana Ciubatii* (pag. 4-5)

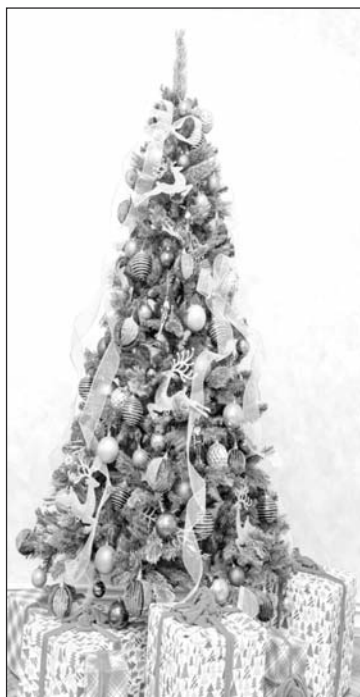
Red. – *Dublă lansare de carte la Complexul Muzeal Național Neamț* (pag. 10) * *CALENDAR – decembrie 2025* (pag. 11) * *CALENDAR – ianuarie 2026* (pag. 16) * *Zilele Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu” Neamț* (pag. 17) * *Sărbătorirea Zilei Naționale a României* (pag. 22)

RED. Chișinău – *1 Decembrie – o inimă românească ce bate dincolo de hotare* (pag. 12)

Ana STELEA – *Mai mult timp pentru rapoarte decât pentru copii* (pag. 14)

Constantin TOMȘA – *Rememorări nemțene - luna decembrie 2025* (pag. 2, 3, 4, 5, 6, 7)

Colinde din închisorile comuniste

O, BRAD FRUMOS

de Radu Gyr

O, brad frumos, ce sfânt pă-reai
În altă sărbătoare...
Mă văd copil, cu păr bălai
Și ochii de cicoare.

Revăd un scump și alb cămin
Și chipul mamei sfinte,
Imagini de Crăciun senin
Mi-apar și azi în minte.

Un brad cu daruri și lumini
În amintiri se-arată,
În vis zâmbește ca un crin
Copilul de altădată.

Azi nu mai vine Moș Crăciun
În noaptea de cenușă,
Ci doar tristețile se-adun
Să-mi plângă lângă ușă.

În frigul temniței mă frâng,
Sub lespezi reci, tăcute,
Împovărat de daruri plâng
În amintiri trecute.

Omățul pulberat de vânt
Se cerne prin zăbrele
Și-mi pare temnița mormânt
Al tinereții mele.

COLIND CERESC

de Radu Gyr

Cerul și-a deschis soborul
- Lerui, Doamne, Ler -
și-au pornit cu plugușorul
îngerii din cer.

Merg cu plugul de oglindă
și de giuvaer,
toți luceferii colindă
- Lerui, Doamne, Ler.

Patru heruvimi în haine
albe de oier
răspândesc în lume taine
- Lerui, Doamne, Ler.

N-au venit cu grâu la poartă,
ci au rupt din ger
stele mari, ca să le-mpartă,
- Lerui, Doamne, Ler.

Singur tu aștepti în tindă,
suflete stingher,
nesosita lor colindă,
- Lerui, Doamne, Ler.

Niciun înger nu mai vine
fălfâind mister,
să colinde pentru tine,
- Lerui, Doamne, Ler.

COLINDUL ROBULUI

de Valeriu Gafencu

La fereastra robilor
Cântă îngerii în cor
De cu seară până-n zori.
Au venit colindători
Îngerii nemuritori
Încărcați cu dalbe flori.

Refren: Lăsați copiii să vină
Să-mi aducă din grădină
Dalbe flori de sărbători,
Dalbe, dalbe flori.

În inima robului
Domnu-și face ieslea Lui
În noaptea Crăciunului.
Flori de crin din ceruri plouă
Peste ieslea lui cea nouă
Și din flori picură rouă.
Refren...

Cântă robii Domnului
Înjugați cu jugul Lui
Pe malul Troțușului.
Dar cântarea lor e mută
Că-i din suferință smulsă
Și-i cu rugăciuni crescută.
Refren...

Stă un copilăș în zare
Și privește cu mirare
O fereastră de-nchisoare.
Lângă micul copilăș
S-a oprit un îngerăș
Ce-i șoptește dragălaș:
Refren...

Azi Crăciunul s-a mutat
Din palat la închisoare
Unde-i Domnu-ntemnițat
Și copilul cel din zare
A venit la închisoare
Să trăiască Praznic mare.
Refren...

COLIND

de Constantin Aurel Dragodan

Colindăm flămânzi și goi
În pridvor de gând.
Anii cern zăpezi pe noi,
Vise aprinzând.

Zac la ușă drugii grei,

Rănille ne dor,
Lanțurile-s clopoței,
Ruga noastră-i cor.

Magii merg, tustrei, acum
Către Vicleim.
Numai steaua noastră-i scrum,
Drumul nu-l mai știm.

Doamne, mâna să-Ți întinzi
Peste robii Tăi,
În adâncuri să ne-aprinzi
Stea de vâlvătăi.

Vom porni din închisori,
Fulguiți de nea,
Ca s-ajungem până-n zori
Lângă ieslea Ta.

Drept tămăie-am pregătit
Lacrimi grele-n căni,
Aur – lanțul ruginit,
Smirnă – sânge-n răni.

Suferința vom uita
Sub cerești lumini,
Serafimii vor cânta
Încărcați de crini.

Inimile, în cununi,
Vom aduce-n dar,
Peste jertfa lor s-aduni
Nimburi mari de har.

Refren:
Linu-i lin, cântăm la geam
Noi colinde pentru neam.

(N. R. Sursa: *Poeți după gratii*,
antologie îngrijită de Crina și Florin
Palas și editată de Mănăstirea
Petru Vodă)

ĂPOSTOLUL – revistă a cadrelor didactice din județul Neamț, serie nouă, apare prin colaborarea Sindicatului Învățămant Neamț, Asociației Învățătorilor din județul Neamț (martie 1999) și Federației Sindicale a Educației și Științei din Republica Moldova (aprilie 2019)

FONDATORI ● noiembrie, 1934: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, M. Stamate, I. Rafail, M. Avădanei
● martie, 1999: Florin Florescu, Ștefan Corneanu, Gheorghe Amaicei, Dumitrița Vasilca.

CONSILIUL DE ADMINISTRATIE: Ionel HOCIUNG – Președinte SLLICS Neamț, Gabriel PLOSCĂ – director general,
Iosif COVASAN – director economic, Liviu Constantin RUSU, Gabriela GRIGORE.

CONSILIUL DE REDACTIE: Mircea ZAHARIA – redactor-șef (zahariamircea@gmail.com), Gianina BURUIANĂ – redactor-șef adjunct (gianina_buruiana@yahoo.com), Angelina BEGU – redactor-șef adjunct (Chișinău) (angelinabegu@gmail.com), Violeta MOȘU, Mihai FLOROAIA, Ramona-Mihaela ROȘU, Elena-Roxana IRINA (CCD Neamț), Luminița FELEA – secretară, Dorian RADU – DTP, Dorin DAVIDEANU – editor online.

ISSN - 1582-3121

Redacția
și administrația:
str. Petru Rareș nr. 24,
Piatra-Neamț.
Tel/fax:
0233.22.53.32

revista.apostolul@yahoo.com
slineamt@yahoo.com